

Ansøgning om § 16 a miljøgodkendelse

Hellesøvej 15
6430 Nordborg

Ansøgning om etablering nyt husdyrbrug med to kyllingestalde, forrum, fodersiloer mv.
Skema 249911 i Husdyrgodkendelse.dk

• **Kolding**
Niels Bohrs Vej 2
7634 1700

• **Vojens**
Billundvej 3
7320 2600

• **Aabenraa**
Jens Terp-Nielsens Vej 13
7436 5000

• **Odense**
Munkehatten 1A th
7436 5000

spiras.dk

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)

Ansøger	Nørreskov Landbrug I/S Hellesøvej 15 6430 Nordborg
Kontaktperson	Dennis Christense Mobil: 3042 2657 dc@skovhavelandbrug.dk
Husdyrbrugets adresse	Hellesøvej 15 6430 Nordborg
CVR-nummer	45791769
CHR-nummer	ikke oprettet endnu
Kommune	Sønderborg Kommune
Ejendomsnummer	9507341
Matrikel-nr.	Matrikel: 86 - Holm, Nordborg m.fl.
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	Se pkt. 3.3
Biaktiviteter	Ingen
Ansøgningskema	249911
Konsulent	Ulla Refshammer Pallesen Spiras, CVR-nr. 25160428 Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa E-mail: upa@spiras.dk Mobil.: 6155 8262

Forord / læsevejledning

Denne rapport er en miljøkonsekvensrapport, som beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Hellesøvej 15, 6430 Nordborg. Husdyrbruget bliver et IE-brug, da der kommer mere end 40.000 stipladser til slagtekyllinger på husdyrbruget. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse af husdyrbruget efter Husdyrbrugloven¹.

Miljøkonsekvensrapporten dækker alle oplysningskrav efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen² og er en videreudvikling af Miljøstyrelsens forslag til en skabelon. Det er valgt at samle beskrivelserne og vurderingerne i samme afsnit. De angivne parenteser med bogstaver og tal henviser til oplysningskravene jf. bilag 1 i bekendtgørelsen. I afsnit, hvor der er behov for at foretage en vurdering af påvirkningen af det omgivende miljø, afsluttes afsnittet med en vurdering heraf. I afsnit hvor der kun står faktuelle oplysninger og der ikke er behov for en vurdering, er dette udeladt.

Tabeller og figurer (skærmdumps fra Husdyrgodkendelse.dk) samt kort tegnet af Spiras i AgroGIS er angivet uden kildehenvisning. Øvrige figurer og tabeller er angivet med kildehenvisning.

¹ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. LBK nr 520 af 01/05/2019 samt efterfølgende ændringer

² Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr 1089 af 16/10/2024

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, E3)	2
Forord / læsevejledning	3
1. Indledning	6
1.1 Metode og manglende viden (F6)	6
2. Ikke-teknisk resume (C3, E3, F9)	7
3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø	9
3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)	9
3.1.1 Produktionsarealer	10
3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	10
3.1.3 Drift af anlægget	10
3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)	11
3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)	12
3.4 Husdyrbruget og det ansøgttes beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)	12
3.4.1 Landskab	12
3.4.2 Kulturarv	13
3.4.3 Materielle goder	14
3.4.4 Afstandskrav	14
3.4.5 Byggelinjer og andre beskyttelseslinjer mv.	16
3.4.6 Jordarealer og jordbund	16
3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)	17
3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)	21
3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b, E1c)	24
3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)	26
3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c)	26
3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)	26
3.8.3 Støv (B7, E1b)	26
3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)	27
3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)	27
3.8.6 Transporter (B7, E1b)	28
3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)	29
3.9.1 Døde dyr (B8)	29
3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c)	29
3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)	30
3.9.4 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)	30
3.10 BAT ammoniakemission (B9, C2, F5g)	31
3.11 Forslag til vilkår om bl.a. egenkontrol (B7)	31
3.12 Klima (F4, F5f)	32
3.13 Risiko for ulykker og katastrofer (B7, F5d, E1c, F7, F8)	34
3.14 Overvågning (F7)	35
3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)	35
3.16 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)	35

3.17	<i>Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)</i>	36
3.18	<i>Erhvervsmæssig nødvendighed</i>	36
4.	Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)	37
4.1	<i>Ophør af IE-husdyrbruget (C1)</i>	37
4.2	<i>BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)</i>	37
4.2.1	<i>BAT råvarer (C2)</i>	37
4.2.2	<i>Energiforbrug (B8, F1c,) og BAT-energi (C2)</i>	38
4.2.3	<i>Vandressourcen og vandforbrug (B8) samt BAT-vand (C2)</i>	39
4.2.4	<i>Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)</i>	39
5.	Oplysninger om konsulenten (A4)	41
6.	Konklusion	41
7.	Referenceliste	42
8.	Bilag	42
	Bilag 1: Oversigtskort	43
	Bilag 2: Foreløbig ledningsplan	44

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer etableringen af et kyllingehold på Hellesøvej 15, 6430 Nordborg.

Der foreligger ingen tilladelse til husdyrproduktion på nuværende tidspunkt.

Der ansøges nu om at etablere 2 stalde til konventionelle kyllinger med tilhørende forrum, fodersiloer, varmevekslere, kørevej mv.

Rapporten er udarbejdet på baggrund af oplysninger modtaget fra Dennis Christensen og Jørgen Villebro Jørgensen, som står inde for, at oplysningerne om selve husdyrbruget er korrekte.

1.1 Metode og manglende viden (F6)

Til udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten er beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk anvendt. Forudsætningen for beregningen af ammoniak- og lugtemissionen fra stald og lager, tager afsæt i emissionsfaktorerne i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Husdyrgodkendelse.dk beregner lugtgeneafstande ud fra standardiserede kurver udarbejdet på baggrund af OML-beregninger (OML = Operationelle Meteorologiske Luftkvalitetsmodeller). De standardiserede kurver tager udgangspunkt i standardstalde, normal ventilation og standardomgivelser.

Beregningen af ammoniakspredningen og -afsætningen foretages med sprednings- og afsætningsmodeller udarbejdet af Aarhus Universitet (baseret på standardafsætningskurver beregnet med OML-DEP, som er en variant af OML-modellen).

I forhold til drivhusgasemissioner så foreligger der for landbrug ikke præcise redskaber til kvantificering af drivhusgasemissioner, specielt ikke for metan og lattergas.

2. Ikke-teknisk resume (C3, E3, F9)

Definitioner mv.

Husdyrbruget: Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug

Husdyrgodkendelse.dk: Et elektronisk ansøgningssystem som miljøgodkendelse af husdyrbrug skal ansøges gennem, som bl.a. beregner udledning og nedfald af ammoniak og lugt.

Husdyrbruget og produktionsomfang

Ansøgningen er indsendt for at kunne etablere 2 nye stalde til konventionelle kyllinger. Den maksimale produktion af kyllinger forventes at blive på op til ca. 1.050.000 stk.

Landskabelige forhold

Husdyrbruget ligger i Sønderborg Kommune vest for landsbyen Holm på Als. Området er småbakket og med en del levende hegn. De nye kyllingestalde bliver maks. 8 m høje og de tilhørende fodersiloer bliver maks. 13 m høje, så staldanlægget ikke kommer til at fremstå dominerende i landskabet. Der vil blive etableret afskærmende beplantning i overensstemmelse med kommunens anvisning.

Potentielle gener

Beregningerne i ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgeneafstandene overholdes. Lugtgeneafstandene er de afstande, som et husdyrbrug skal holde til nærmeste naboer, der ikke har landbrugspligt, samlet bebyggelse samt byzoner og sommerhusområder.

Støj, rystelser og vibrationer fra husdyrbrugets bygninger og faste installationer vurderes ikke at være til væsentlig gene for naboer pga. typen af kilderne og afstanden til naboerne.

Pga. placeringen og arten af lyskilder vil naboer ikke kunne blive generet af lys fra husdyrbruget.

Fluer og skadedyr bekæmpes og døde dyr opbevares i containere på køl eller frys ind til afhentning.

Støv vil primært være fra transporter. Transport til og fra husdyrbruget sker via overkørsler til Hellesøvej. Offentlige veje fejes efter kørsel, når der er behov for det.

Samlet set vurderes husdyrbruget i forhold til omgivelserne ikke at ville kunne medføre væsentlige gener i form af lugt, støj, rystelser, vibrationer, støv, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport.

Husdyrgødning

Al husdyrgødningen bliver i form af fast gødning og dybstrøelse, og derudover kommer der vaskevand ved rengøring af staldene. Det faste gødning/dybstrøelsen vil blive afhentet af et biogasanlæg. Afgasset biomasse og vaskevand vil blive udbragt på marker som gødning.

Ammoniakdeposition til natur

Der er i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsat krav til den maksimale mængde ammoniak, som forskellige naturtyper må belastes med. Kravene er fastsat som maksimale mængder kvælstof (kvælstof er en bestanddel af ammoniak).

Ammoniaknedfald kaldes deposition og beregnes som kg kvælstof pr. hektar pr. år. Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak til kategori 1, kategori 2 og kategori 3 natur overholdes. Kategori 1 og 2 natur er de mest sårbare naturtyper, hvor der er totaldepositionskrav til. Kravene ligger på maksimalt 0,2-0,7 og 1,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år. Beregningerne viser, at der er 0,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år til kategori 1 natur og 0,2 kg kvælstof til kategori 2 natur.

Som følge af etableringen af de nye kyllingestalde kommer der ammoniakdeposition fra husdyrbruget til den nærliggende natur. Den almindelige betragtning er, at en merdeposition på 1,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år ikke kan medføre en tilstandsændring af et almindeligt naturområde. Det mest restriktive krav, kommunen kan stille til kategori 3 natur, er en maksimalt merdeposition på 1,0 kg kvælstof pr. hektar pr. år. Beregningerne viser, at der kommer maksimalt 0,4 kg kvælstof pr. hektar pr. år til kategori 3 natur og øvrig natur.

Anvendelse af BAT

BAT er en forkortelse for "bedste tilgængelige teknik" (på engelsk: "best available techniques"). Da husdyrbruget er et IE-brug, er der krav til at anvende den bedste tilgængelige teknik i forhold til at minimere miljøbelastninger. Et IE-brug er et husdyrbrug, der er omfattet af EU's direktiv fra 2010 om Industrielle Emissioner. Der er dels faste krav til maksimal ammoniakemission i forhold til BAT i Husdyrbrugloven og tilhørende Husdyrgodkendelsesbekendtgørelse, og dels har EU fastsat såkaldte BAT-konklusioner for IE-brug.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at husdyrbruget vil overholde BAT for ammoniak.

Der er i ansøgningen redegjort for BAT med hensyn til godt landmandskab, ernæringsmæssig styring, vand, energi, støj, støv, lugt, emissioner fra gødning, forarbejdning af husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, ammoniakemission og beregning af N- og P indhold i gødning.

Husdyrbruget skal udarbejde et miljøledelsessystem, et oplæringsmateriale til ansatte samt en plan for kontrol, reparation og vedligehold af husdyrbruget.

BAT for ammoniak vil blive overholdt ved etablering og drift af varmevekslere.

Forurenings- og genebegrænsende tiltag

Husdyrbruget vil udarbejde en beredskabsplan, hvor der kommer instrukser for, hvad man skal foretages sig i forbindelse med uheld med olie, kemikalier og husdyrgødning/vaskevand eller brand. Beredskabsplanen kommer til at indeholde relevante kontaktoplysninger samt oversigtskort over husdyrbruget med angivelse af relevante oplag, flugtveje, slukningsmateriel mv.

Alternative løsninger og 0-alternativ

Den valgte placering af de nye stalde er valgt af hensyn til overholdelse af lugtgeneafstande samt samspillet med de eksisterende bygninger på ejendommen.

0-alternativet er, at der ikke etableres kyllingestalde på Hellesøvej 15.

Husdyrbrugets ophør

Hvis husdyrbruget senere ophører helt, vil stalde, beholder til vaskevand, foderanlæg mv. blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af affald vil blive bortskaffet i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ.

3. Beskrivelse af husdyrbrugets karakteristika og påvirkningerne af det omgivende miljø

I dette kapitel beskrives husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne, samt husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne med hensyn til ammoniak- og lugtemission og -deposition og eventuelle gener i forbindelse med støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr og transporter. Endvidere beskrives forbrug af naturressourcer og affaldsproduktion.

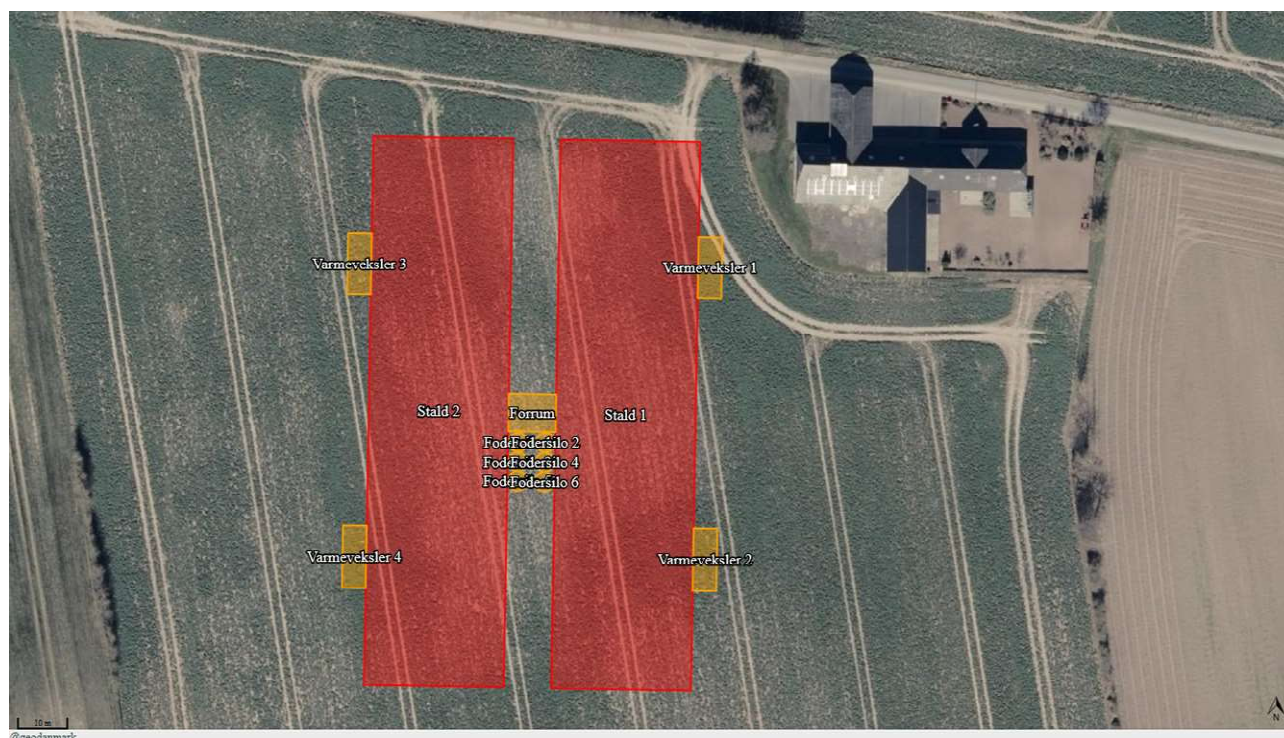
Hvor det er relevant, efterfølges emnerne af en vurdering af det ansørgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,
- 5) samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, E1a, F1a-c)

Eksisterende bygninger, de nye stalde og tilhørende anlæg ses af kortudsnittet i figur 1 samt bilag 1.

Fodersiloer og varmevekslere opstilles i tilknytning til de nye stalde ca. 1 m fra disse, såfremt dette kan godkendes i forhold til brandreglerne. Den præcise placering af varmevekslerne og fodersiloerne kan blive en lidt anden end vist, men vil være i tilknytning til staldenes langsider.

Figur 1: Husdyrbrugets stalde, opbevaringsanlæg mv.

3.1.1 Produktionsarealer

Det følger af Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at der skal foretages beregninger for både den ansøgte drift, nudriften og driften for 8 år siden.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Kyllingehus 1	3422	Mekanisk ventilation	6 m	(#826671) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3400
Kyllingehus 2	3422	Mekanisk ventilation	6 m	(#826672) Kyllinger, konventionelle slagtekyllinger	0	3400
Sum						6800
Nudrift - Ingen data						
8 års drift - Ingen data						

Tabel 1: Stalde, ventilationsforhold, dyre- og gultype og produktionsarealer i ansøgt drift

De to stalde kommer til at udgøre en sektion hver. Der forventes indsat dyr samtidigt de to stalde. Alderen på kyllingerne forventes at blive på 41-42 dage (vækstkategori 1). Der vil ske delslagting, så de største kyllinger afhentes ved en vægt på ca. 2,3 kg (ca. 25 % af dyrene), mens de øvrige dyr bliver i stalderne til de opnår en gennemsnitsvægt på ca. 3,0 kg.

3.1.2 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrgødningen fra husdyrbruget bliver i form af dybstrøelse. Dybstrøelsen vil blive udmuget direkte fra stalderne og blive læsset i containere, der køres til biogasanlæg med det samme. Da der ikke kommer et fast oplag af dybstrøelse, er der ikke indtegnet et opbevaringslager for fast gødning i ansøgningsskemaet. Der er heller ingen gyllebeholdere på husdyrbruget, men der etableres en opsamlingsbeholder til vaskevand på maks. 600 m³.

Med en forventet maksimal årlig produktion på ca. 1.050.000 kyllinger kommer der en gødningsproduktion på op til ca. 1900 ton dybstrøelse jf. normtal (2025). Vaskevandet udbringes på arealer med afgrøder, herunder græsarealer.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens³ krav om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet vil således blive opfyldt af modtager af den afgassede biomasse. Der vil blive indgået 5-årig aftale om opbevaringen af gødningen.

Afgasset flydende biomasse som vil blive modtaget retur fra biogasanlæg, vil blive kørt til opbevaring i gyllebeholdere på andre ejendomme.

3.1.3 Drift af anlægget

Der forventes, at det kommer til at være 2 medarbejdere, der kommer til at stå for driften af stalderne mv. Markdriften sker med udgangspunkt i anden ejendom i bedriften Skovhave landbrug, som forpagter markerne til Hellesøvej 15. Den forventede drift af husdyrbruget er beskrevet i de følgende punkter i denne rapport, og derudover kan nævnes, at der kommer følgende faste procedurer på husdyrbruget:

- Der vil blive registreret dyr i CHR
- Der vil blive ført E-kontrol

³ Bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning BEK nr. 2243 af 29/11/2021

- Der vil blive registreret antal dyr bortskaffet til DAKA og dyr sendt til slagtning
- Inden vask vil det blive tjekket, at der er plads i beholderen til vaskevand
- Der kommer sundhedsrådgivning med dyrlægebesøg efter behov
- Der vil blive ført journal over medicinforbrug
- Der vil blive gennemført kontrol af elinstallationerne af autoriseret el-installatør hvert 3.-5. år, herunder termofotografering
- Pulverslukkere vil blive tjekket og/eller udskiftes efter behov (privat firma)
- I løbet af dagen vil dyr, anlæg, installationer og materiel blive holdt under opsyn
- Opgørelse over ressourceforbruget (brændstof, el, vand og foder) vil blive registreret i regnskabet
- Der udarbejdes gødningsregnskab og mark/gødningsplaner (forpagter)
- Der udarbejdes sprøjteplan og føres sprøjtejournal (forpagter)

3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, E1a, F1b-c, F5a)

Som beskrevet ansøges der om 2 kyllingestalde på 3.400 m² produktionsareal. Staldene forventes at blive på enten ca. 29,5 m x ca. 116 m eller ca. 34 m x ca. 100 m (se scenarioskema 253332) med en kiphøjde på maks. 8 m og herudover luftindtag på knap en m over tagfladen.

Der er ikke taget stilling til fabrikat af fodersiloer, men de forventes at blive op til ca. 13 m i højden og vil rumme ca. 40 ton foder pr. stk. Fodersiloerne forventes blive grå/hvide kompositsiloer. De nye siloer vil have indbyggede støvcykloner. Der er endnu ikke taget stilling til, om varmevekslerne bliver fra Munters eller Rokkedahl. Det er umiddelbart mest sandsynligt, at det bliver fra Munters. Begge typer varmevekslere leveres som containerløsninger på maks. 2,5 m x 12 m (brede/længde) og afkast i op til ca. 4,5 m. Farven på varmevekslerne forventes at blive i grå nuance. Både fodersiloer og varmevekslere opstilles på støbte betonplatforme.

Staldene og forrum forventes etableret med grå eller andre mørke neutrale farver i sandwichpaneler, grå tage samt grå porte, døre og vinduer. Forrummet kommer til at rumme kontor- og personalefaciliteter, herunder bad og wc, kølerum, teknikrum, sække- og depotrum og vareindlevering. Wc og bad vil få afløb til en samletank på forventet 5-20 m³. Tagvand fra staldene forventes afledt til et forsinkelsesbassin, som etableres ud til Hellesøvej vest for staldene.

Forrummet etableres midt mellem de 2 stalde i samme materialer og farvevalg som staldene. Der er ikke taget stilling til tagkonstruktionen for forrummet, men uanset om det bliver et fladt tag eller et tag med kip og hældning, bliver højden på taget en del lavere end kiphøjden på staldene.

Koten på staldene forventes at komme til at ligge i ca. kote 19,5-20 DVR90. Terrænet hvor staldene kommer til at ligge, har kote 19-22. Staldene skal derfor delvist graves ned

De nye stalde indrettes med afløb, som via rørledning forbindes til en beholder til vaskevand. Der er vist en foreløbig placering af en samletank på bilag 1. Her er også vist en samletank til sanitært spildevand fra forrummet. Denne placering er også kun foreløbig.

Det er muligt, at der senere ansøges om tilladelse til at sætte solceller på både de nye og eksisterende stalde. Der vil blive indsendt særskilt ansøgning til den tid.

Forud for etableringen af staldene mv. vil der blive indsendt byggeansøgning og ansøgning om udledning af tagvand fra staldene gennem et forsinkelsesbassin. Såfremt der bliver behov for at flytte jord, vil dette blive anmeldt/ansøgt forud for flytningen.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Der drives ikke andre husdyrbrug i selskabet, som kommer til at eje husdyrbruget. Jørgen Villebro Jørgensen ejer husdyrbruget på bl.a. Lønsømadevej 5 gennem selskabet Skovhave Landbrug.

I følge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen nye regler om vurdering af samdrift pr. 1. april 2024, så bliver husdyrbruget på Hellsøvej 15 og de øvrige husdyrbrug, som Jørgen Villebro Jørgensen er involveret i, ikke forureningsmæssigt forbundne pga. afstanden mellem dem. Der er mere end 100 m til stalden på Lønsømadevej 5, som ligger nærmest, halvdelen af geneafstanden til enkelt beboelse fra de kommende stalde på Hellsøvej 15 er på 192,05 m (384,1 m/2) og den korteste afstand mellem husdyrbrugenes anlæg er på knap 900 m, hvorfor husdyrbrugene pr. definition ikke er forureningsmæssigt forbundne. Såfremt husdyrbrug skal betragtes som forureningsmæssigt forbundne skal afstande være på 100 m eller mindre eller mindre end afstanden svarende til den halve geneafstand til enkeltbeboelse.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgt beliggenhed samt generelle afstandskrav (B4, F1a, F4)

3.4.1 Landskab

Husdyrbruget kommer til at ligge vest for landsbyen Holm på Als i Sønderborg Kommune. Ifølge Sønderborg Kommunes landskabsanalyse kommer husdyrbruget til at ligge i Holm Udskiftningslandskab, som er kendetegnet ved et lavtliggende, åbent og overvejende bølgende landbrugslandskab, der orienterer oplevelsen af landskabet mod kysten. I analysen står bl.a.: "*Ved nyt produktionsbyggeri og andet nyt byggeri uden for Holm er det vigtigt at indpasse byggeriet i landskabet i forhold til terræn, bevoksning og udsigt.*"

Det antages derfor, at kommunen vil stille vilkår om beplantning omkring de nye kyllingestalde. Der er udarbejdet forslag til ny/supplerende beplantning, samt hvor der skal beplantes, hvis eksisterende træer og buske i levende hegn går ud.

Ifølge kortmaterialet på Plandata⁴ ligger husdyrbruget inden for udpegningen Særlig værdifuldt landbrugsområde, Bevaringsværdigt landskab, Større sammenhængende landskab, Værdifulde kulturmiljøer og Kystnærhedszonen, men uden for udpegningerne Kulturhistoriske bevaringsværdier og Værdifulde geologiske bevaringsområder.

De højeste bygninger og anlæg på husdyrbruget bliver de nye stalde og fodersiloer, der bliver op til ca. 13 m høje.

Som beskrevet under punkt 3.2 etableres de nye stalde og varmevekslere i grå eller andre mørke neutrale farver. Det eksisterende bygningssæt er opført i mursten og med stålplader i primært i sartgule farver med tage i grå fibercementplader. Den højeste del af bygningssættet er et korntårn, som har top ca. 10 m over det omgivende terræn.

Vurdering af landskab

Med etablering af det nye staldanlæg med tilhørende fodersiloer og varmevekslere i grå eller andre mørke neutrale farver og maksimale anlægshøjder på op til ca. 13 m samt afskærmende beplantning, vurderes det

⁴ <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>

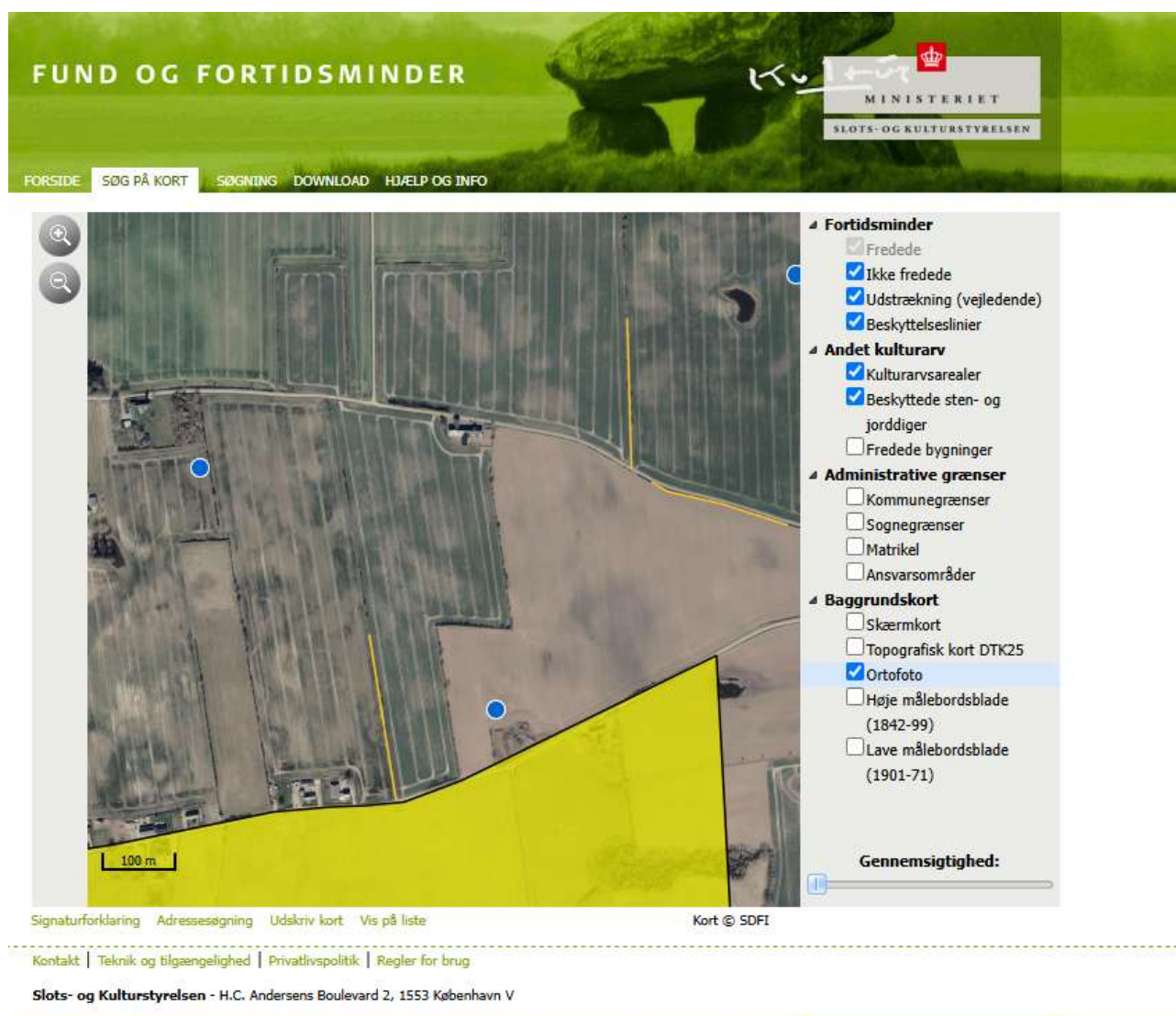
nye husdyrbrug ikke at kunne påvirke landskabet væsentlig negativt. De nye stalde mv. vil fremstå som en samlet enhed sammen med det eksisterende bygningssæt.

Det vurderes, at de nye og supplerede levende hegn fastholder områdets hegnstruktur. Med de forholdsvis lave stalde og fodersiloer og den forslåede beplantning vurderes staldene at kunne indpasses i landskabet, så staldanlægget ikke kommer til at fremstå som et fremmedelement.

To kyllingestalde på ca. 3.400 m² er en rimelig traditionel opbygning af et moderne kyllingebrug. På baggrund af dette, vurderes stalde med tilhørende forrum, fodersiloer og varmevekslere ikke at fremstå industri-lignende.

3.4.2 Kulturarv

Ifølge Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside er der ikke registreret fund af fortidsminder, præcis hvor det nye staldanlæg skal etableres, men der er dog en del andre fund i området. På kortudsnittet herunder angiver de gule linjer fredede sten- eller jorddiger, de blå cirkler ikke fredede fund af gravhøje og det gule areal er et kulturarvsareal, der omfatter et område med overpløjede gravhøje.

Figur 2: Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til fund og fortidsminder

I forhold til arkitektonisk arv så skal der ikke ske nedrivning af bygninger, herunder fredede eller bevaringsværdige bygninger, og der ligger ingen fredede bygninger eller bevaringsværdige bygninger med høj bevaringsværdig, som vil have indkig til husdyrbruget, eller som vil skæmmes af husdyrbruget.

Vurdering af kulturarv

Selv om der ikke er registreret fund, hvor de nye stalde placeres, skal der i forbindelse med gravearbejde være fokus på at stoppe udgravningen og tilkalde Museum Sønderjylland, hvis der stødes på noget, der kunne være et fortidsminde.

3.4.3 Materielle goder

Begrebet materielle goder er et begreb, der ikke benyttes i det daglige sprog. Med materielle goder menes materielle ting og ejendom. Ud fra denne betragtning skal der redegøres for, om ting og ejendomme kan blive væsentligt påvirket af husdyrbruget. Som beskrevet i det efterfølgende punkt, overholdes alle afstandskrav, og der vil desuden være minimum 350 meters afstand fra nærmeste stald eller anlæg til nærmeste nabobeboelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i flere sager afgjort, at værditab som følge af godkendelse af husdyrbrug efter nævnets opfattelse ikke er et hensyn, der skal indgå i vurderingen af en ansøgning efter Husdyrbrugloven.

Vurdering af materielle goder

Med minimum 350 fra nærmeste punkt på stald eller anlæg på husdyrbruget til nærmeste nabobeboelse, samt overholdelse af lugtgeneafstande til nabobeboelser mv. (se punkt 3.7), vurderes husdyrbruget ikke at kunne påvirke naboers materielle ting og ejendomme væsentligt. Forholdet til kulturarven er beskrevet og vurderet under punkt 3.4.2.

3.4.4 Afstandskrav

Husdyrbruglovens § 6 og § 7 overholdes, idet husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde,
- område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- en nabobeboelse

samt mere end 10 m fra

- ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder

I tabellen herunder er afstande jf. Husdyrbruglovens § 6 stk. 1 nr. 4 samt § 8 stk. 1 vist.

Nærmeste sø - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 4	398
Staldbygning	Stald 2	400

Nærmeste naboskel - Naboskel		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 4	54
Staldbygning	Stald 2	52

Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed? - Levnedsmiddelvirksomhed		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 2	2381
Staldbygning	Stald 1	2382

Nærmeste nabobeboelse - Nabobeboelse		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 3	352
Staldbygning	Stald 2	356

Nærmeste aktive boring jf. Jupiterdatabasen - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 2	399
Staldbygning	Stald 1	379

Nærmeste aktive vandværksboring jf. Jupiterdatabasen - Vandforsyningsanlæg (almen)		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 1	2460
Staldbygning	Stald 1	2462

Nærmeste vej (offentlig eller privat fællesvej) - Offentlig vej og privat fællesvej		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 1	35
Staldbygning	Stald 1	15

Stuehus - Beboelse på samme ejendom		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 1	46
Staldbygning	Stald 1	46

Nærmeste rørlagte vandløb jf. kommunens hjemmeside - Vandløb og søer over 100 kvm		
Type	Navn	Afstand [m]
Driftsbygning	Varmeveksler 1	102
Staldbygning	Stald 1	85

Tabel 2: Afstande jf. Husdyrbruglovens § 6 stk. 1 nr. 4 og § 8 stk. 1

Afstandskravene til vandløb (herunder dræn) og søer større end 100 m², offentlig vej og privat fællesvej, og beboelse på samme ejendom er på 15 m - afstandskravene til vandforsyningsanlæg, der ikke er til almen vandforsyning og til levnedsmiddelvirksomhed er på 25 m - afstandskrav til naboskel er på 30 m og afstandskrav til nærmeste nabobeboelse og vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning er på 50 m.

På kortudsnittet herunder er vist nærmeste sø, vandløb, naboskel, nabobeboelse, offentlige vej og stuehus. Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed, ikke almene vandforsyningsboring og vandværksboring ligger så langt væk, at de nærmeste øvrige punkter ikke ville kunne ses ordentligt på kortudsnittet, hvis der zoomes så langt ud, så alle punkter er med på kortudsnittet.

Figur 3: Kortudsnit over afstande

Alle afstandskrav overholdes. Placeringen af varmevekslerne er foreløbig. Der er ikke faste afstandskrav for varmevekslerne eller fodersiloerne jf. miljøregler, men der er muligvis brandmæssige krav, der skal overholdes.

3.4.5 Byggelinjer og andre beskyttelseslinjer mv.

Husdyrbruget ligger uden for alle kirke- og skovbyggelinjer, sø-, å-, og fortidsmindebeskyttelseslinjer, beskyttede sten- og jorddiger og kystnærhedszonen.

Vurdering af afstandskrav og andre beskyttelseslinjer (3.4.4 og 3.4.5)

Som det fremgår af tabel 2, overholdes alle Husdyrbruglovens afstandskrav og der bygges uden for alle bygge- og beskyttelseslinjer. Der er derfor ikke behov for en nærmere vurdering.

3.4.6 Jordarealer og jordbund

Begge de to nye stalde og rørledninger til beholder til vaskevand og sanitært spildevand mv. etableres i tætte og stabile materialer.

Der er ikke registreret jordforureninger på husdyrbrugets arealer. Husdyrbruget kommer til at ligge uden for kortlagte råstofgraveområder (råstofplan 2020). Der er ikke planer om at anvende slagger i forbindelse med byggeriet. Jordbundstypen i området er angivet som grovsandet jord

Vurdering

Da de nye stalde og rørledninger til beholder til vaskevand og sanitært spildevand etableres i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer eller jordbund.

3.5 Ammoniakemission og -deposition (B5, B4, E1b, F1d)

Ud fra oplysningerne om størrelsen af produktionsarealerne, dyre- og gulvtype i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift samt evt. oplysninger om miljøteknologier beregnes husdyrbrugets ammoniakemission i de tre drifter. Varmevekslerne benyttes til at reducere ammoniakemissionen fra husdyrbruget i ansøgt drift.

Ammoniakemissionen fra stalde og opbevaringslagre fremgår af tabel 3.

Drifttype:	Ammoniakemission fra staldafsnit (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra lagre (kg NH ₃ -N/år)	Ammoniakemission fra husdyrbruget (kg NH ₃ -N/år)
Ansøgt drift	3874,6	0,0	3874,6
Nudrift	0,0	0,0	0,0
8 års-drift	0,0	0,0	0,0

Tabel 3: Ammoniakemission fra staldafsnit, opbevaringslagre og totalt fra husdyrbruget

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning, eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV-arter).

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kategoriserer naturen i kategori 1, 2 og 3 natur og fastsætter beskyttelsesniveauer, som fremgår af tabel 4.

Naturområder i nærheden af husdyrbruget er udpeget og fremgår af figur 4 og 5 og beregningerne af ammoniak til disse områder fremgår af tabel 5.

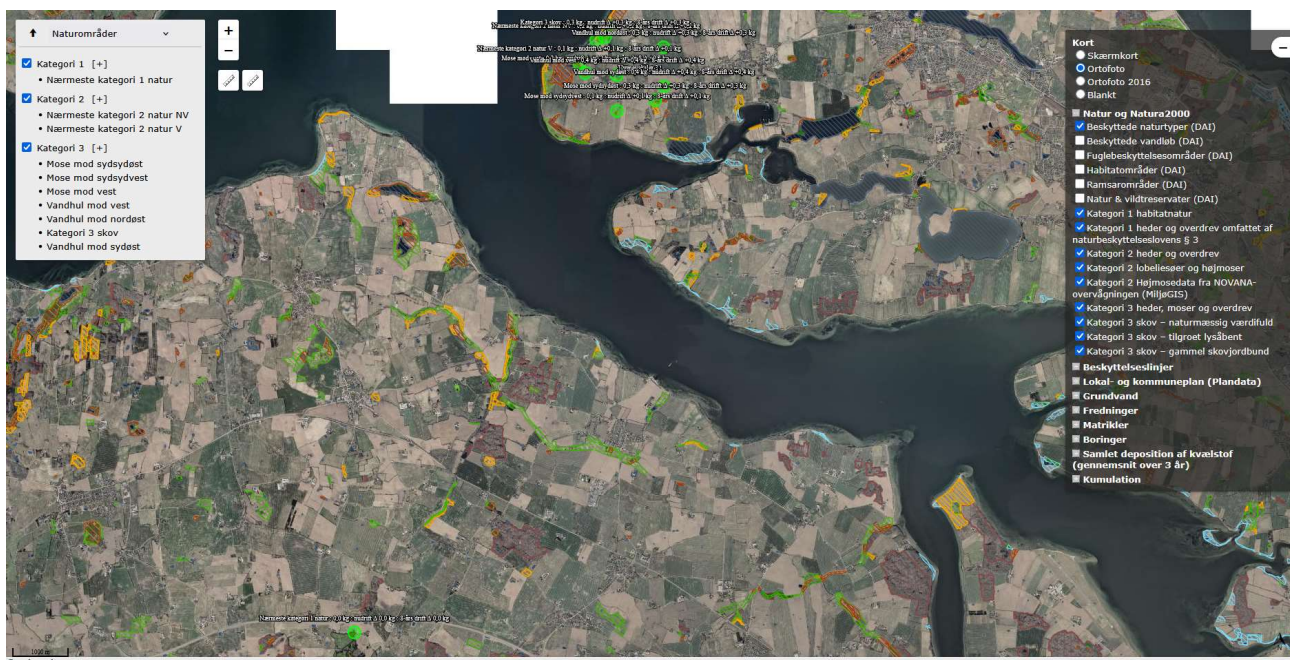
Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse	Krav
Kategori 1	Ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper uanset størrelse jf. bilag 3 pkt. D i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug hvis de er beliggende inden for et Natura 2000 område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt, samt heder og overdrev inden for et Natura 2000 område som er omfattet af § 3 i NBL ⁵ (dvs. større end 2.500 m ²)	Max. totaldeposition (stald og læger) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2	Ammoniakfølsomme naturtyper som ligger udenfor Natura 2000 område: højmoser, lobeliesøer, heder der i sig selv er større end 10 ha og omfattet af § 3 i NBL og overdrev der i sig selv er større end 2,5 ha og omfattet af § 3 i NBL.	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3	Ammoniakfølsomme naturtyper der ikke er omfattet af kategori 1 og 2 og som ligger uden for Natura 2000 område i form af heder, moser og overdrev der er omfattet af § 3 i NBL samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skove være større end 0,5 ha og mere end 20 m bred og bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer og 1) hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen "Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove" og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Kan fx være enge, strandenge og søer	
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 1.000-2.500 m		

Tabel 4: Krav til maksimal total- og merdeposition af ammoniak til natur

⁵ Naturbeskyttelsesloven, Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 927 af 28/06/2024

Figur 4: Husdyrbrugets placering i forhold til de nærmeste naturområder

Figur 5: Husdyrbrugets placering i forhold til alle udpegede naturområde

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Nærmeste kategori 2 natur V	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,1
Vandhul mod sydøst	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,4	0,4	0,4
Kategori 3 skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	0,3
Vandhul mod nordøst	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,3	0,3	0,3
Vandhul mod vest	Kategori 3	Ansøger	0	V	0,4	0,4	0,4
Mose mod vest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,2
Mose mod sydsydvest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,1	0,1	0,1
Mose mod sydsydøst	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,3	0,3
Nærmeste kategori 2 natur NV	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,2	0,2	0,2
Nærmeste kategori 1 natur	Kategori 1	Ansøger	0	S	0,0	0,0	0,0

Tabel 5: Total og merdeposition af ammoniak til udpegede naturområder

Alle punkter er sat i den afstand og retning, der giver den største deposition i naturområderne.

Kategori 1 natur

Det nærmeste kategori 1 naturområde er et elle- og askeskovareal i Natura 2000 habitatområdet Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov knap 12 km sydvest for husdyrbruget.

Totaldepositionen er beregnet til 0,0 kg N/ha/år. Husdyrgodkendelse.dk beregner altid 0,0 kg N/ha/år, når der er mere end 4 km til et depositionspunkt. Da depositionen er mindre end den laveste grænse på 0,2 kg N/ha/år er der ikke brugt tid på at vurdere, om der er andre husdyrbrug der påvirker naturarealet. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens totaldepositionskrav på 0,2-0,7 kg N/ha/år til kategori 1 natur er således overholdt.

Kategori 2 natur

De nærmeste kategori 2 naturareal er jf. Husdyrgodkendelse.dk to overdrev ca. 1 km nordvest og vest for husdyrbruget. Totaldepositionen til overdrevene beregnes til 0,1 og 0,2 kg N/ha/år. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens totaldepositionskrav til kategori 2 natur på maksimalt 1,0 kg N/ha/år overholdes således.

Kategori 3 natur og § 3 områder

De nærmeste udpegede kategori 3 naturområder er en række moser, overdrev og en kategori 3 skov ca. 600-1.100 m fra husdyrbruget.

De nærmeste øvrige registrerede naturtyper er tre vandhuller. Merdepositionen til kategori 3 naturarealerne og vandhullerne ligger på 0,1-0,4 kg N/ha/år. Det mest restriktive krav, kommunen kan stille til kategori 3 natur, er maksimalt 1 kg N/ha/år i merdeposition.

Der er ikke udspecificeret tålegrænser for alle naturtyper. DCE under Aarhus Universitet har fastsat empirisk baserede tålegrænser for forskellige naturtyper (se tabellen herunder).

Tabel 2. Empirisk baserede tålegrænser (kg N ha⁻¹ år⁻¹) for naturbeskyttelseslovens terrestriske naturtyper samt for klit, løv- og nåleskov baseret på de seneste anbefalinger fra UNECE, 2022

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	6-20 ¹	sure overdrev 6-10, kalkholdige overdrev 10-20. Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation 5-15.
Klit	5-20	grå klit grønsværklit, indlandsklit og fugtige klitlavninger 5-15, klithede 10-15, øvrig klit 10-20
Hede	5-15	Afhænger af kvælstoffjernelse med naturpleje
Fersk eng	15-25 ^{1,2}	
Strandeng	10-20 ^{1,2}	
Mose og kær	5-25	højmoser og nedbrudte højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-15, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-15	Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld 10-20
Nåleskov	10-20	

¹ Bør ikke anvendes for arealer med kulturgræsland, hvor den væsentligste påvirkning er en hidtil lovlig landbrugs-mæssig. Dette vil primært gælde engarealer, og bør ses over en længere tidsperiode. Intervallet dækker således som udgangspunkt 'naturenge'. Se også note 2.

² Den atmosfæriske afsætning skal ses i sammenhæng med andre tilførsler, fx med overfladenær afstrømning.

Tabel 6: Tålegrænser for terrestriske naturtyper⁶.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning og klagenævnets praksis skal der ved vurdering af ammoniakdeposition til natur og tålegrænser benyttes et 3-års gennemsnit for baggrundsbelastningen. Gennemsnittet af baggrundsbelastningen fra ammoniak for 2021-2023 er for det 5,6 km x 5,6 km grid som husdyrbruget ligger i på 10,7 kg N/ha/år jf. kortlaget "Samlet deposition af kvælstof til brug i miljøgodkendelser, 2021-2023" i Danmarks Miljøportal. Endvidere skal husdyrbrugets beregnede totaldeposition lægges sammen med baggrundsbelastningen, når det skal vurderes, om tålegrænser er overskredet.

Vurdering af ammoniakdeposition til naturområder

Der ligger ingen naturtyper med meget lave tålegrænser i nærheden af husdyrbruget, som husdyrbruget bidrager med en væsentlig deposition til.

Med de ansøgte mer- og totaldepositioner vurderes ammoniakdeposition ikke at kunne påvirke de nærliggende naturområder væsentligt negativt, idet merdepositionen til kategori 3 natur og ikke-kategoriseret natur er på mindre end 1,0 kg N/ha/år og totaldepositionsgrænserne for kategori 1 og 2 natur overholdes.

3.6 Biologisk mangfoldighed/biodiversitet (F4, F1c)

Som vi læser Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, så er det den nærliggende biodiversitet, der kan forventes at blive berørt af projektet, der skal beskrives, herunder biodiversitetens relative rigdom, forekomst, kvalitet og regenereringskapacitet i området og dets undergrund.

FN definerer biodiversitet som: "Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen

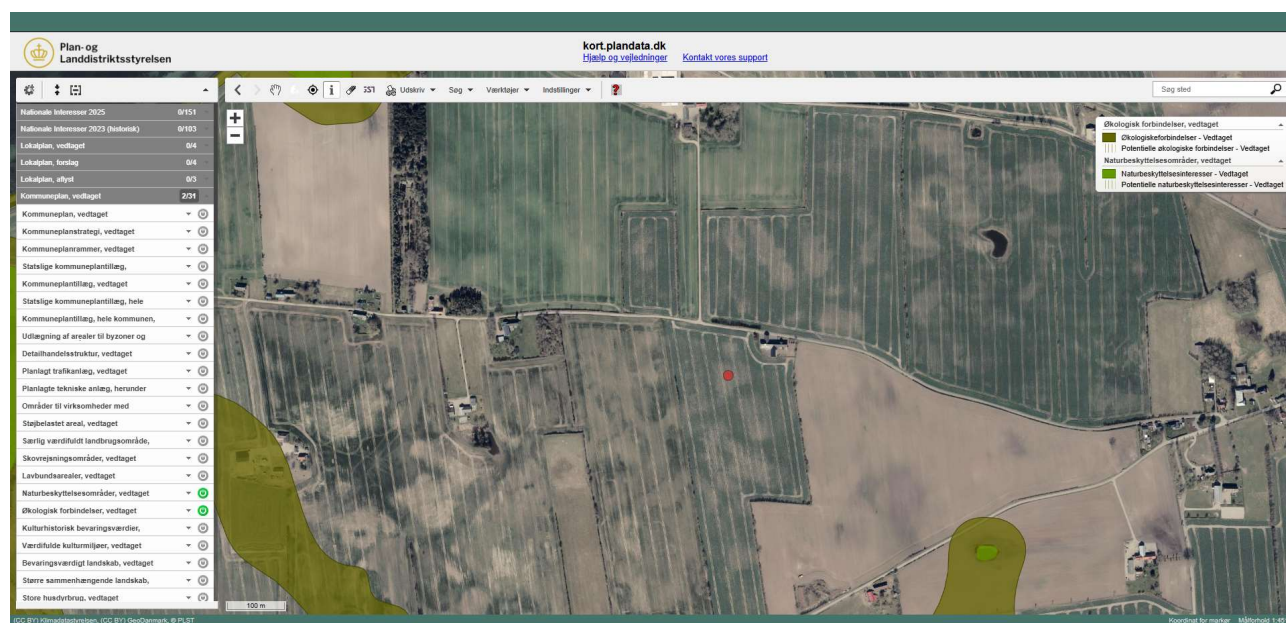
⁶ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2024/N2024_64.pdf

indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer.” Med andre ord er biodiversitet alt liv på jordkloden, herunder dyr, planter, svampe, bakterier og andet levende både på land og i vand.

Et traditionelt husdyrbrug, vil kunne påvirke biodiversiteten med ammoniak, der udledes gennem luften, udslip af forurenende stoffer i form af næringsstoffer eller kemikalier, afdrift eller afstrømning af bekæmpelsesmidler anvendt i marken eller ved direkte fysisk påvirkning, fx hvis der fjernes natur, leve-, yngle- eller opholdssteder.

Påvirkningen med ammoniak på naturtyper er beskrevet i det foregående punkt. I et efterfølgende afsnit under dette punkt beskrives bilag IV-arter og eventuel påvirkning heraf.

Udpegningen af de nærmeste økologiske forbindelser og naturbeskyttelsesinteresser fremgår af nedenstående kortudsnit.

Figur 6: Kort over økologiske forbindelser mv. fra Plandata.dk

Som det fremgår, ligger de nye stalde og anlæg uden for udpegede økologiske eller potentielle økologiske forbindelser og områder med naturbeskyttelsesinteresser eller potentielle naturbeskyttelsesinteresser (den røde prik viser centrum for de nye stalde).

Bilag IV-arter mv.

Bilag IV-arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV⁷ fremgår udbredelsen af forskellige arter i et grid på 10 km x 10 km fordelt over hele landet. Der er desuden udgivet en videnskabelig rapport i 2013 over overvågning af arter⁸. Af rapporterne fremgår, at nedenstående arter kan være registreret i nærområdet til husdyrbruget.

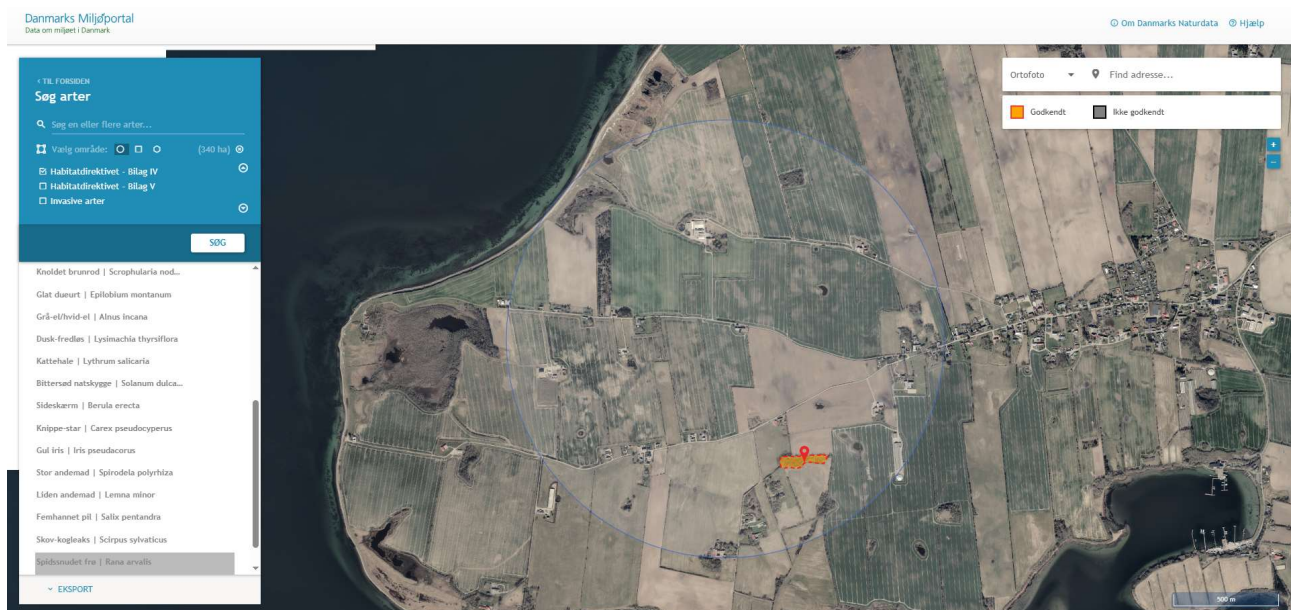
⁷ Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>

⁸ AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www2.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>

Dansk navn:	Videnskabeligt artsnavn:
Brunflagermus	Nyctalus noctula
Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus
Markfirben	Lacerta agilis
Stor vandsalamander	Triturus cristatus
Løgfrø	Pelobates fuscus
Løvfrø	Hyla arborea
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Strandtudse	Bufo calamita
Grøn mosaikguldsmed	Aeshna viridis

Tabel 7: Liste over bilag IV-arter

Ifølge kortene på Danmarks Miljøportal over registrerede bilag IV-arter, er der registreret bilag IV-arten Spidssnudet frø inden for 1.000 m fra husdyrbruget. Frøen er fundet i et moseområde, der ligger ca. 540 m sydsydøst for Stald 1.

Figur 7: Kortudsnit fra Danmarks Miljøportal over arter

Gamle bygninger og træer **kan** fungere som dagskul og overvintringssteder for flagermus. Der nedrives ingen bygninger eller anlæg, og der fældes ingen træer i forbindelse med projektet.

Markfirben findes typisk på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejskråninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Nærmeste sådanne område er formodentlig ved kysten ud til Lillebælt.

Flere af områdets søer og vådområder **kan** være yngle- og levesteder for padder.

Samlet vurdering

Den generelle vurdering er, at en merdeposition på 1,0 kg N/ha/år ikke kan medføre en tilstandsændring af et almindeligt § 3 beskyttet naturareal. Ammoniak er så vidt vides ikke direkte skadelig for bilag IV-arter eller for andre arter. Den største effekt af ammoniakdepositionen vil være risiko for tilgroning af lysåbne naturarealer.

Da de omkringliggende naturarealers tålegrænser ikke overskrides og der ikke fjernes beplantninger, stenbunker, jorddiger eller gamle bygninger, som vurderes at kunne være mulige opholdssteder for bilag IV-arter, vurderes det, at husdyrbruget ikke vil kunne påvirke bilag IV-arters eller andre arters yngle- eller levesteder negativt.

Når de generelle udbringningsregler for husdyrgødning samt krav til anvendelse af bekæmpelsesmidler overholdes, vurderes der ikke at kunne ske væsentlig påvirkning af biodiversiteten ved markdriften.

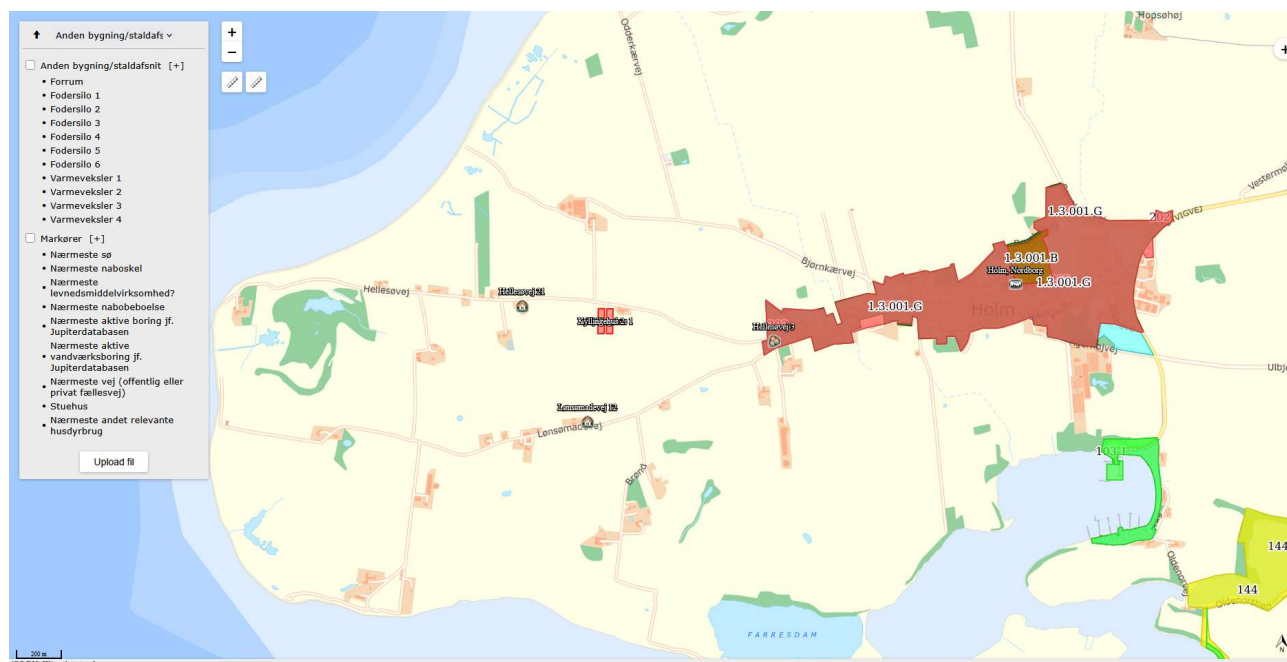
3.7 Lugtemission (B6, B4, E1b, E1c)

De nærmeste lugtberegningspunkter er udpeget i ansøgningsskemaet i Husdyrgodkendelse.dk og ses i figur 8.

Nærmeste enkeltbeboelser uden landbrugspligt er Hellesøvej 21 og Lønsømadevej 12. Nærmeste samlede bebyggelse udløses af Hellesøvej 3 ved Holm landsby. Der er ingen relevante lokalplanlagte områder i landzonen, der ligger tættere på end Hellesøvej 3, hvorfor der ikke er foretaget udpegninger af sådanne. Som nærmeste byzone er udpeget byzonegrænsen inde i Holm. Nærmeste sommerhusområde ligger en del længere væk, og er derfor ikke udpeget.

Der er ikke kumulation med andre husdyrbrug i forhold til lugt til enkeltbeboelse, samlet bebyggelse eller byzone, idet der ikke ligger husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år inden for henholdsvis 100 m fra de udpegede enkeltbeboelser eller 300 m fra samlet bebyggelse eller byzone.

De beregnede lugtgeneafstande fremgår af tabel 8. Beregningerne viser, at alle geneafstandene overholdes.

Figur 8: Nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Hellesøvej 21	0	NY	384,1	384,1	394,1	Ja
 Lønsømadevej 12	0	NY	384,1	307,3	475,1	Ja
 Hellesøvej 3	0	NY	746,2	746,2	789,2	Ja
 Holm, Nordborg	0	NY	961,4	961,4	1913,8	Ja

Konsekvenszone

Konsekvenszone: 817 m

Rød: Bemærk at genafstanden til byzone er længere end konsekvenszonen.

Tabel 8: Beregning af lugtgeneafstande til nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone

Geneniveauerne for lugt beregnes efter Miljøstyrelsens lugtmodel i odour units (OU_E) og efter FMK-modellen i lugtenheder (LE). Geneniveauerne må maksimalt være 5 OU_E pr. m³ og 1 LE pr. m³ til områder, der ifølge kommuneplanens rammedel er udlagt til eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde, 7 OU_E pr. m³ og 3 LE pr. m³ til samlet bebyggelse og område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende samt 15 OU_E pr. m³ og 10 LE pr. m³ til enkelt beboelser uden landbrugspligt.

Husdyrgodkendelse.dk beregner udelukkende lugt fra stalde. Ud over lugt fra staldene, kan der være lugt fra gyllebeholdere og møddingspladser. Fra gyllebeholdere kan der være lugtafgivelse især i forbindelse med omrøring og pumpning. Der er dog ingen gyllebeholdere i forbindelse med husdyrbruget. Der vil også kunne forekomme lugtgener i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på marker. Der er generelle regler i Husdyrgødningsbekendtgørelsen for udbringning af gylle op til byzoneområder og lokalplanlagte områder, hvor lokalplanen udlægger området til boligformål. Dette betyder, at der ikke må udbringes husdyrgødning inden for 200 m fra disse områder på lørdage, søndage og helligdage.

Der er ikke kendskab til, at lugt fra husdyrbrug er direkte sundhedsskadelig.

Vurdering

Lugt opfattes forskelligt af forskellige personer. Det kan derfor ikke afvises, at nogle vil finde lugtgeneafstandene utilstrækkelige, mens andre ikke føler sig generet, selv om de bor inden for lugtgeneafstandene. Lugt fra fx gyllebeholdere og udbringning af husdyrgødning indgår ikke i lugtberegningerne i Husdyrgodkendelse.dk.

Som det fremgår af beregningerne, overholdes alle geneafstande.

Det vurderes, at en afstand på 394 m fra centrum af staldanlægget til nærmeste nabobeboelse, er tilstrækkeligt til at undgå væsentlige lugtgener.

3.8 Øvrige emissioner og gener (B7, E1b, F1d, F5c, F8)

I de efterfølgende underpunkter beskrives potentielle gener fra støj, rystelser og vibrationer, støv, lys, skadedyr og transport.

Der forekommer ingen stråling fra husdyrbrug. Der vil være emission af varme fra dyrene og gødningen. Det er dog ikke fundet nødvendigt at kvantificere varmeemissionen.

3.8.1 Støj (B7, E1b, F1d, F5c)

Der kommer følgende støjklender i forbindelse med husdyrbruget: ventilation, foderindblæsning i siloer, indblæsning af strøelse i staldene, udmugning af stalde, fodringsanlæg, diverse pumper samt transport af dyr, foder og gødning mv. Alle stationære pumper bliver støjsvage elektriske pumper.

Overkørsler til husdyrbruget vil blive placeret mindst 340 m fra nærmeste nabo. Interne køreveje vil blive placeret i umiddelbar tilknytning til staldene, med befæstede pladser nord og syd for staldene og køreveje på begge sider af staldenes langsider.

I forhold til naboer vil det primært være ventilation, indblæsning af foder samt transport, der periodisk vil kunne registreres. Der bliver valgt så støjsvage ventilationstyper som muligt, og foderindblæsningen vil ske over en begrænset periode. De nye ventilationsafkast forventes placeret på gavlene, i kip samt i forbindelse med varmevekslerne. De fleste af støjklenderne fremgår af bilag 1.

Transporter forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport.

Vurdering

På grund af husdyrbrugets placering i forhold til nærmeste nabobeboelser, samt at langt de fleste aktiviteter sker inde i isolerede bygninger, vurderes støj, herunder lavfrekvent støj, at være af et omfang, der ikke vil kunne genere omgivelserne, samt at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

Vurdering af støj i forhold til transport er beskrevet under punkt 3.8.6.

3.8.2 Rystelser og vibrationer (B7, E1b, F1d, F5c)

Der vil eventuelt kunne forekomme mindre rystelser i forbindelse med transport til og fra husdyrbruget og internt på husdyrbruget. Kilder kan fx være ventilationsanlæg herunder varmevekslere, foderanlæg og diverse maskiner.

Vurdering

De typer stationære anlæg, der benyttes på traditionelle husdyrbrug, giver ikke anledning til rystelser og vibrationer, der kan mærkes, andet end hvis man opholder sig klos op ad anlæggene. De eneste rystelser, der eventuelt vil kunne opleves af omgivelserne, vil være, hvis beboelser ligger meget tæt på overkørsler, hvor der foregår trafik af gyllevogne, transport af foder og dyr mv. Dette er ikke tilfældet her. Overkørslerne vil som beskrevet blive placeret mindst 340 m fra nærmeste nabobeboelse.

Med afstanden til naboer fra stationære og mobile kilder på husdyrbruget, vurderes det, at rystelser og vibrationer fra selve husdyrbruget ikke vil kunne medføre væsentlige gener for omgivelserne.

3.8.3 Støv (B7, E1b)

Kørearealerne i forbindelse med staldene forventes at blive grus- eller asfaltbelagt og der kommer betonplatforme i forbindelse med begge endegavle. Støv vil primært opstå ved transport på husdyrbrugets

kørearealer samt i forbindelse med markdriften i meget tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der fejles befæstede veje efter udkørsel af husdyrgødning mv., når der er behov for det.

Støv fra håndtering af foder bliver meget begrænset. Foder vil blive blæst ind i fodersiloer og sneglet ind i staldene via rørsystem. Fodersiloerne vil være med støvcykloner.

Strøelsen til kyllingerne vil blive forbehandlet ved varmebehandling i overensstemmelse med Salmonella-handlingsplanen. Strøelsen vil bestå af spåner, som støver begrænset. I varme perioder vil der ske højtryks-køling af kyllingerne, hvilket vil medvirke til at binde eventuelt støv i staldene. Strøelsen vil blive blæst ind i staldene forud for indsættelse af et nyt hold kyllinger.

Vurdering

Det vurderes, at afstanden til nabobeboelser bliver så stor, at der ikke vil kunne forekomme væsentlige støvgener fra kørslen på eksisterende eller nye kørearealer.

Det vurderes endvidere, at der ikke vil komme væsentligt støv i forbindelse med håndteringen af foderet, når foder blæses direkte ind i fodersiloer med støvcykloner og ledes ud i staldene gennem lukkede rørsystemer.

3.8.4 Lyspåvirkning (B7, E1b, F1d, F5c)

Der forventes opsat lamper på de nye staldes endegavle samt ved forrummets indgang. Belysningen bliver som pyntebelysning/dørlamper ved indgangsdøre samt lamper over porte med nedadrettet belysning, så det kun er området foran portene, der oplyses. Der forventes at komme lysplader i taget, så der er mulighed for at kyllingerne kan få dagslys. Lyspladerne bliver matterede, så eventuel lyspåvirkning af omgivelserne vil blive meget begrænset.

Den nye belysning forventes at blive sensor- og timerstyret.

I staldene vil krav til intensitet og lysprogram i forhold til dyrevelfærdskrav blive overholdt (pt Bekendtgørelse om dyrevelfærds-mæssige mindstekrav til hold af slagtekyllinger og rugeægsproduktion til produktion af slagtekyllinger samt om uddannelse ved hold af slagtekyllinger).

Som beskrevet under 3.4.1 forventes indsynet til husdyrbruget blive afskærmet af læhegnsbeplantning.

Ud over lyspåvirkning fra udvendig belysning på gavlene vil der komme lyspåvirkning fra køretøjer. Lastbiler og eventuelt traktorer med lys vil komme til at holde kortvarigt ved stalde, fodersiloer og beholder til vaskevand og sanitært spildevand i forbindelse med af- og pålæsning.

Vurdering

Hverken lysudslip via vinduer, lysplader i taget eller udvendig belysning vurderes at kunne genere naboer eller vejtrafik, dels pga. kildernes lysstyrke og placering, kommende beplantning samt afstanden til nærmeste naboer og veje. Lyspåvirkningerne vurderes ligeledes ikke at kunne påvirke landskabsopfattelsen væsentligt negativt.

3.8.5 Skadedyr (B7, E1b)

Skadedyr og fluer vil blive bekæmpet efter gældende regler. Opbevaring af foder vil udelukkende komme til at ske i lukkede fodersiloer og der fejles op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.).

Ved kyllingehold er der ikke behov for fluebekæmpelse, idet kyllingerne spiser eventuelle fluer. Såfremt der alligevel opstår fluegener, vil fluer blive bekæmpet med et godkendt middel. Rottebekæmpelse forventes at ske via en privat ordning. Der vil blive opsat det nødvendige antal klapfælder og udlagt rottegift i kasser, hvis der konstateres tegn på rotteaktivitet.

Vurdering

De beskrevne bekæmpelsestiltag vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke vil komme risiko for gener fra skadedyr. Med effektiv rottebekæmpelse bliver der begrænset fare for menneskers sundhed, da overførsel af smitte med bakterier, vira og protozoer dermed vil blive begrænset mest muligt.

3.8.6 Transporter (B7, E1b)

Transporter vil ske ad overkørsler til Hellesøvej (se bilag 1).

Så vidt muligt vil tunge transporter ske på hverdage og i dagtimerne, idet varer vil blive bestilt til levering i denne periode, dog kan der også blive leveret foder på lørdage. Ansøger er dog ikke herre over, hvornår slagteriet afhenter slagtekyllinger. Når der udbringes husdyrgødning på marker, køres der så vidt muligt over så få dage som muligt, for at holde eventuelle gener begrænset til så kort en periode som muligt.

Tunge transporter (ind og ud tælles som en transport)	Ansøgt drift Antal/år
Indkørsel af foder (lastbil, kapacitet ca. 36 ton)	ca. 128
Tilkørsel af kyllinger (lastbil, kapacitet op til ca. 100.000 stk.)	ca. 11
Afhentning af slagtekyllinger (lastbil, kapacitet op til ca. 7.000 stk.)	ca. 150
Afhentning af døde dyr (lastbil)	ca. 52
Tilkørsel af strøelse	ca. 2
Afhentning af kyllingegødning (lastbil, kapacitet ca. 35 ton)	ca. 54
Afhentning af vaskevand (traktor og gyllevogn, kapacitet til 25 ton)	ca. 25
Afhentning af sanitært spildevand (slamsuger)	ca. 1
Transport af affald	ca. 12
Transport af fyringsolie	ca. 4
Maksimalt i alt	ca. 439

Tabel 9: Skønnede antal transporter

Der er ikke beregnet på transporter af afgasset biomasse fra biogasanlæg til mark, idet det ikke køres til opbevaring på Hellesøvej 15.

Ud over de skønnede tunge transporter, er der transporter i personbiler i forbindelse med tilsyn af dyrene, dyrlægebesøg mv.

Vurdering

Ved ikke at etablere gyllebeholder på husdyrbruget til afgasset biomasse holdes transporter nede på et begrænset antal. Hvis der blev etableret en gyllebeholder, ville der yderligere komme ca. 98 lastbiler med afgasset biomasse retur og ca. 159 transporter med gyllevogne i forbindelse med udbringning afhængigt af gyllevognenes kapacitet (har anslået lastbiler med ca. 38 ton afgasset biomasse og gyllevogne med ca. 25 ton pr. læs samt maks. den dobbelte mængde afgasset biomasse retur i forhold til leveret fast gødning/dybstrøelse).

Trafik på veje reguleres af færdselsreglerne (regulering af akseltryk, hastighedsbegrænsninger mv.). I forhold til husdyrbrug er der jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis kun hjemmel i Husdyrbrugloven til at stille vilkår om brug af bestemte overkørsler eller tidspunkter for ind- og udkørsel.

Samlet set vurderes transporter til og fra husdyrbruget ikke at kunne medføre væsentlige gener for naboer, idet der ikke kommer til at ligge nabobeboelser direkte ud for husdyrbrugets overkørsel, og opbremsninger således ikke kommer til at ske direkte ud for beboelser.

3.9 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, E1b, F5b)

3.9.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr vil blive opbevaret på køl eller frys i forrummet, og blive kørt op til udkørslen ved Hellsøvej i lukkede plastcontainere umiddelbart forud for afhentning.

Daka vil afhente efter aftale. Dyr til afhentning vil blive tilmeldt via app på mobiltelefon. Daka genanvender de døde dyr som råvarer i biodiesel og kød- og benmelsproduktion.

Vurdering

Pga. afhentningspladsens placering og den korte periode, som containere med døde dyr vil stå fremme ved vejen vurderes ingen naboer at kunne blive generet i forbindelse med opbevaring og afhentning af døde dyr. Opbevaringen af døde dyr vurderes derfor at være forsvarlig.

3.9.2 Affald (B8, F1d, F5c)

Da bliver er tale om et IE-husdyrbrug, skal affaldshåndteringen leve op til affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, hvilket betyder, at affald skal behandles efter følgende hierarki:

- 1) Affaldsforebyggelse.
- 2) Forberedelse med henblik på genbrug.
- 3) Genanvendelse.
- 4) Anden nyttiggørelse.
- 5) Bortskaffelse.

Der vil være fokus på at producere så lidt affald som muligt. Der vil ikke blive anvendt mere foder, end der er behov for, husdyrgødning vil blive anvendt til gødsning af marker, andet uundgåeligt affald vil blive sorteret med henblik på genanvendelse og kun ikke genanvendelige restfraktioner vil ende i container med brændbart affald.

De eneste normale affaldsfraktioner fra husdyrbruget vil blive LED-rør, pap- og plastaffald og brændbart affald. Der vil blive opstillet container til relevante affaldsfraktioner og indgået afhentningsaftaler.

Glas, drikke- og fødevarekartoner, mad- og tekstilaffald og mindre mængder pap og plast vil blive lagt i stuehusets affaldscontainere og indsamlet via kommunens indsamlingsordning. I forbindelse med kyllingehold kommer der normalt aldrig affald i form af kanyler eller spraydåser. Eventuelle medicinrester vil blive taget med retur dyrlæge. Der kommer køleskab til medicin i forrummet.

Alle maskiner vil blive serviceret på eksternt værksted og markdriften sker med udgangspunkt i en anden ejendom og bedrift. Der vil derfor ikke komme affald i form af spildolie, olie- og brændstoffiltre eller blyakkumulatorer. Paller vil blive returneret. Hvis der kommer engangspaller, vil de blive kørt til genbrugsplads. Den benyttede genbrugsplads bliver Vesterlund Genbrugsplads.

I forbindelse med byggeriet af de nye stalde forventes meget begrænsede affaldsfraktioner, idet der primært vil blive bygget i præfabrikerede materialer. Beton og eventuelt asfalt vil blive leveret med betonkanon og tiptrailer i aftalte mængder. Byggeaffald forventes taget med retur af byggefirmaet.

Der vil ikke ske genvinding af affald på husdyrbruget.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget vil leve op til affaldshierarkiet og at sortering, opbevaring og bortskaffelse af affald vil ske miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativ. Det vurderes desuden, at affald fra husdyrbruget ikke vil få en væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af jordarealer og jordbund, samt at der ikke kan opstå gener i forbindelse med bortskaffelse af affald, når affaldet vil blive håndteret som beskrevet.

3.9.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

Staldene vil blive rengjort efter hvert hold kyllinger. Vask vil ske med højtryksrensere med vand og sæbe samt efterfølgende desinficering (glutaraldehyd eller lignende). Eventuelt vil der blive benyttet vaskerobot til en del af vaskeprocessen.

Vaske- og desinfektionsmidler vil blive opbevaret i forrummet. Det maksimale oplag forventes at blive på op til 400 l. Der er ingen olietanke på ejendommen i dag. Der forventes opsat en ca. 2.500 l fyringsolietank i forbindelse med forrummet samt et oliefyr, der vil blive benyttet ved behov for udtørring og opstartsoptørring samt eventuelt suppleringsvarme i meget kolde perioder.

Der vil ikke ske anden olie- eller kemikalieopbevaring på husdyrbruget.

3.9.4 Spildevand og restvand (B8, F1d, F4)

De forventede afløbsforhold for husdyrbruget fremgår af bilag 2.

De eksisterende bygninger afleder så vidt vides tagvand til det rørlagte vandløb nord for Hellesøvej. Der er ikke kendskab til rørlægnings forløb. Fra de nye stalde ønskes tagvand ledt til et forsinkelsesbassin med afløb til det rørlagte vandløb nord for Hellesøvej. Kommunen bedes vende tilbage med oplysning om, hvilket udledningskrav i l/s/ha, som vil blive stillet. Udløb fra forsinkelsesbassinet vil ske gennem en centrifugalbremse, der indstilles i overensstemmelse med udledningskravet. Overfladevandet fra tagene vil indeholde minimale mængder af støv og jordpartikler samt meget begrænsede mængder af deponeret ammoniak.

I forbindelse med det nye forrum etableres en samletank til sanitært spildevand, der vil blive tømt efter behov. Vandet vil blive afhentet af slamsuger og kørt til et rensningsanlæg. Vaskevand fra husdyrproduktionen vil blive ledt til afløbssystem i staldene og videre til en beholder til vaskevand. Der er ikke udarbejdet en ledningsplan endnu, men der er vist en foreløbig placering af beholderne til sanitært spildevand samt vaskevand fra staldene på bilag 1.

Der kommer ingen afløbsriste i forbindelse med de nye udvendige befæstede arealer.

Det rørlagte vandløb hvor tagvand mv. ønskes ledt til er forbundet til Bjørnekærsløb. Bækken er ikke målsat i vandområdeplanen 2021-2027⁹.

Vurdering

Da der udelukkende sker udledning af overfladevand der indeholder minimale mængder af støv og jordpartikler samt meget begrænsede mængder af deponeret ammoniak, vurderes det ansøgte ikke at kunne påvirke tilstanden af Bjørnekærsløb negativt.

⁹ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>

3.10 BAT ammoniakemission (B9, C2, F5g)

BAT-kravet, som er den maksimalt tilladte ammoniakemission fra stalde og lagre, beregnes i Husdyrgodkendelse.dk.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrug, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning, ammoniak afstedkommer, dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at BAT-kravet for ammoniak vil blive overholdt ved brug af varmevekslere med mindst 23 % ammoniakreduktionseffekt. Rokkedahl's ACU Clima+200 varmeveksler og Munters Heat-X Rotate varmeveksler er godkendt til at rense op til 28 % ammoniak.

Der er endnu ikke taget stilling til, om de nye varmevekslere skal være Rokkedahl's ACU Clima+ 200 eller Munters Heat-X Rotate varmevekslere. Umiddelbart hældes der mest til varmevekslerne fra Munters, hvorfor der er foreslået vilkår om egenkontrol i forhold til denne type varmeveksler.

BAT-beregningen fra Husdyrgodkendelse.dk er indsat i den efterfølgende tabel.

Samlet BAT beregning ? i			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	3876	0	3876
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	3875	0	3875
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	1
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel 10: Samlet BAT-beregning

Vurdering

Da BAT-kravet overholdes, vurderes det, at der sker tilstrækkelig begrænsning af ammoniakemissionen.

3.11 Forslag til vilkår om bl.a. egenkontrol (B7)

Det forslås, at der stilles vilkår i overensstemmelse med vilkårsforslaget i Miljøstyrelsens Teknologiliste¹⁰ for Munters Heat-X-Rotate - varmeveksler til traditionelle slagtekyllingestalde:

- Der skal installeres mindst to Munters varmevekslere, Heat-X Rotate i forbindelse med hver af stalene Stald 1 og Stald 2, til reduktion af ammoniakfordampning.
- Der skal inde i hver stald, hvor der er indsat en eller flere varmeveksler, installeres ventilatorer til recirkulering af luften, og de skal have en samlet kapacitet, som angivet herunder.
- Varmevekslerne skal kunne levere mindst 12 m³ luft pr. m² produktionsareal i stalene. Dette svarer til 40.800 m³ pr. stald.

¹⁰ <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/landbrug-og-husdyrbrug/teknologilisten/staldindretning>

- Ventilatorerne til recirkulering af luften inde i stalden skal levere en samlet kapacitet på mindst 26 m² luft pr. time pr. m² produktionsareal.
- Varmevekslerne skal levere al ventilation i staldene frem til ventilationsbehovet overstiger varmevekslerens kapacitet. Ved højere ventilationsbehov skal varmevekslerne levere den luftmængde, der svarer til kapacitetskravet på 40.800 m³ pr. stald.
- Når ventilationsbehovet overstiger 80 m³ luft pr. time pr. m² produktionsareal, må varmevekslerne slukkes.
- Recirkuleringsventilatorerne skal levere den luftmængde, der svarer til kapacitetskravet på 40.800 m³ pr. stald.
- Efter hver produktionscyklus skal varmevekslerne rengøres.
- Hvis der opstår driftsstop eller fejl på varmevekslerne, skal dette afhjælpes hurtigst muligt.
- Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end to uger.
- Der skal foretages eftersyn efter leverandørens anvisning.
- Der skal føres en logbog for varmevekslerne, indeholdende registreringer om:
 - a) Varmevekslernes driftstid evt. ved montering af timetæller på varmevekslerne.
 - b) Tidspunkter for rengøring samt vedligehold.
 - c) Eventuelle fejl/driftsstop og varighed heraf.
- Logbog og rapporter fra servicebesøg skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.12 Klima (F4, F5f)

Husdyrbrug med kyllinger bidrager til udledning af klimagasser som metan, lattergas og CO₂. Det er især dyrenes omsætning af foder, der bidrager til metanudskillelsen, og husdyrgødningen der bidrager til lattergas- og metan udskillelsen, mens CO₂-udledningen primært stammer fra fx strøm- og dieselforbrug.

Da husdyrgødningen vil blive kørt til biogasanlæg til afgang, vil husdyrbruget udlede færre klimagasser end et tilsvarende husdyrbrug, der ikke leverer husdyrgødning til afgang i biogasanlæg¹¹.

Som det beskrives under punkt 4.2.2 vil husdyrbruget blive indrettet med lavenergi-belysning, -ventilatorer samt -cirkulationspumper og der er planer om at etablere solcelleanlæg på staldtage. Varmevekslerne benyttes til at nedsætte energiforbruget til fx opvarmning.

I forhold til klimaændringer er det især et ændret nedbørsmønster eller grundvandsstigninger, der kan tænkes at påvirke husdyrbruget. Over en 10 års periode fra 2014-2024 har nedbøren i Sønderborg Kommune varieret med et gennemsnit på 851 mm om året¹². Da husdyrbruget ligger ca. 19-20 m over havoverfladen, vil stigende havvandstigninger ikke kunne påvirke husdyrbruget i dets forventede levetid.

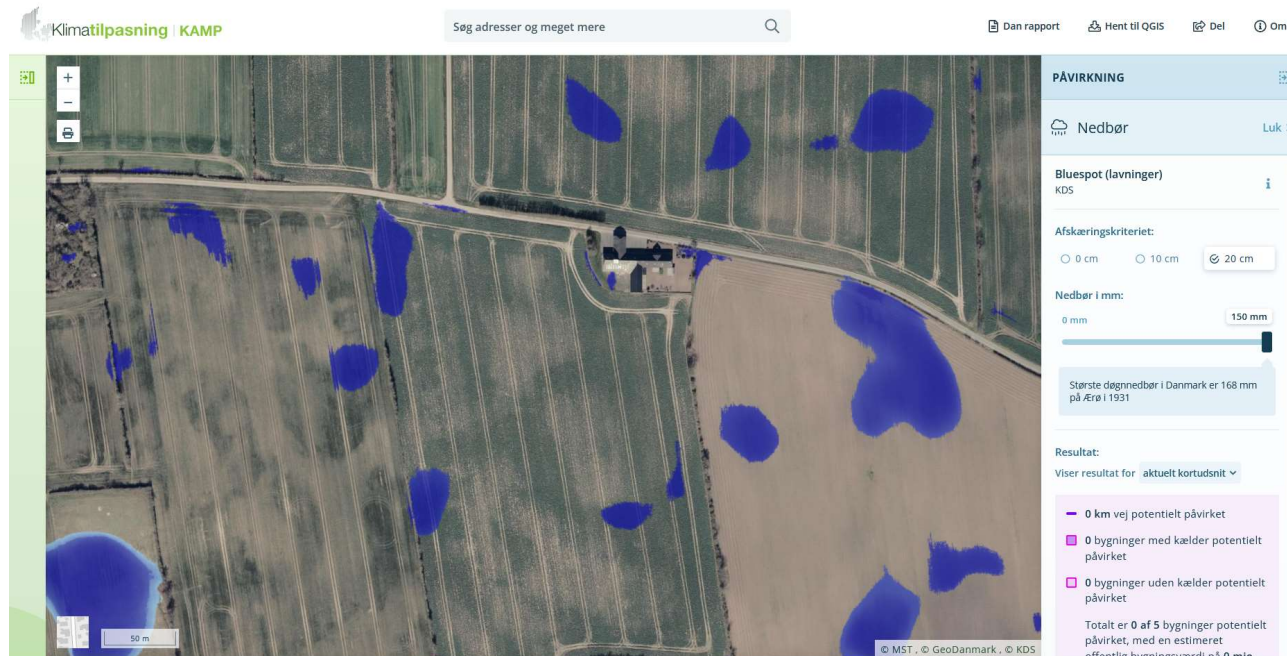
¹¹ <https://bce.au.dk/forskning/faciliteter/forsoegsbiogasanlaeg/biogas-mke>

¹² www.dmi.dk/vejarkiv

Nedenfor fremgår husdyrbrugets sårbarhed i forhold til nedbør, vandstandsstigning fra vandløb, grundvandsstigning samt havvandsstigning.

Nedbør

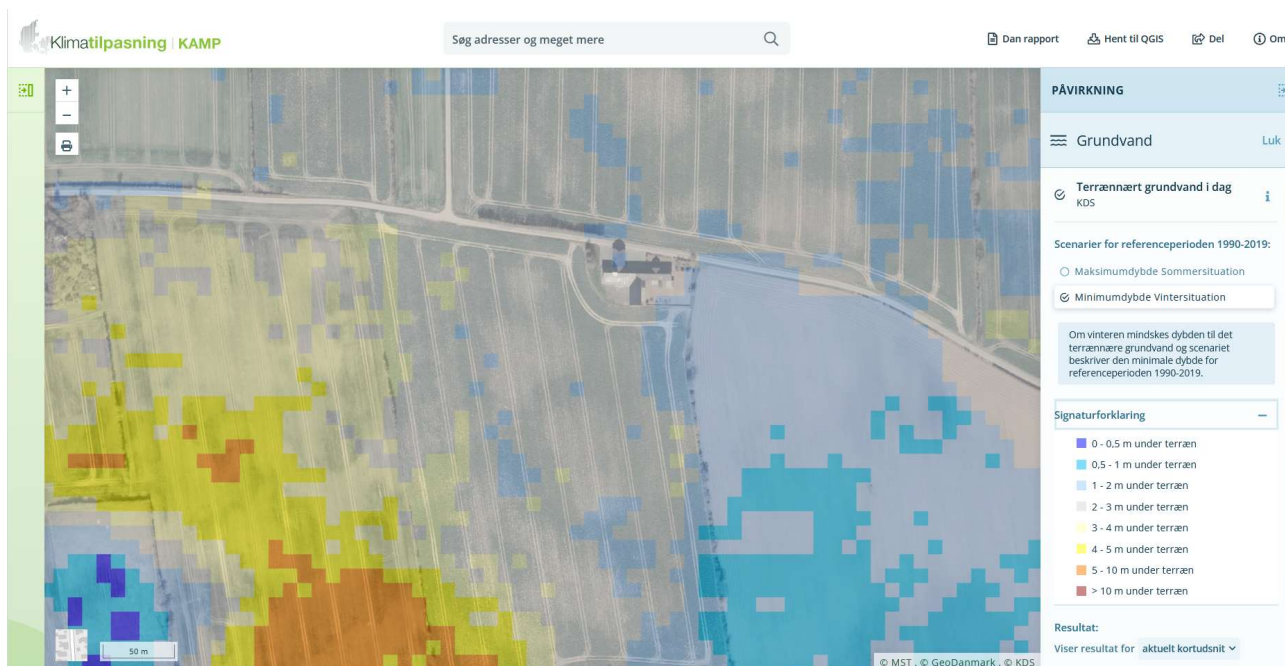
Af figur 9 herunder fremgår det, at arealet, hvor staldene etableres, ikke forventes at kunne blive påvirket ved værst tænkelig nedbørsmængde.

Figur 9: Områder der kan blive påvirket af nedbør. Kilde: kamp.klimatilpasning.dk

Grundvand

Af figur 10 fremgår det, at grundvandet omkring ejendommen om vinteren ligger med en højde på ca. 2-3 meter under terræn. Det er en begrænset del af det nye staldanlæg, der kommer til at ligge under terræn, da de laveste dele af anlægget bliver rørledninger til beholderne til vaskevand og sanitært spildevand samt selve beholderne. Der forventes derfor intet problem med grundvand, heller ikke selv om staldene skal graves delvis ind i terrænet mod syd.

Figur 10: Grundvandshøjde omkring husdyrbruget om vinteren. Kilde: kamp.klimatilpasning.dk

Vandløb og hav

Husdyrbruget ligger uden for område med risiko for oversvømmelse fra vandløb og hav.

Vurdering

Pga. det nye staldanlægs beliggenhed ca. 19-20 m over havets overflade og ca. 900 m fra havet, vurderes husdyrbruget ikke at kunne opleve negative konsekvenser pga. klimaændringer i de kommende mange år.

Ved indretning med varmevekslere, lavenergi-belysning, -ventilatorer og -cirkulationspumper mv. samt eventuelt etablering af solcelleanlæg vurderes husdyrbrugets CO₂-udledning at blive begrænset til et rimeligt niveau.

3.13 Risiko for ulykker og katastrofer (B7, F5d, E1c, F7, F8)

Husdyrbrugets kommende daglige tiltag for at begrænse forurening og gener er beskrevet under punkterne 3.5-3.16. Forholdsregler i forbindelse med uheld med olie, kemikalier, gylle og brand vil blive beskrevet i en beredskabsplan. Beredskabsplanen vil blive opbevaret i forrummet. Beredskabsplanen vil blive opdateret årligt.

De største ulykker der kan forekomme på husdyrbruget, der vil kunne give anledning til en akut forurening, er uheld ved udbringning af gødning samt evt. uheld med fx olie, kemikalier. Der vil ikke blive opbevaret eller håndteret flydende handelsgødning på husdyrbruget. Stalde og beholdere til vaskevand og sanitært spildevand bliver etableret med tætte og stabile bunde og sider. I de eksisterende driftsbygninger står der en ren-degraver, der vil kunne benyttes ved behov for opgravning af materiale, etablering af jordvold til inddæmning mv.

I beredskabsplanen kommer der instrukser for, hvad der skal ske i tilfælde med uheld med flydende husdyrgødning samt olie- eller kemikalier.

Vurdering

Med den beskrevne indretning af husdyrbruget og udarbejdelse af en beredskabsplan samt løbende opdatering af denne, vurderes det, at risikoen for væsentlig forurening i forbindelse med uheld er meget begrænset.

Med hensyn til øvrige forhold på husdyrbruget vurderes disse ikke at være til fare for menneskers sundhed, kulturarven eller miljøet.

3.14 Overvågning (F7)

Der forslås ingen særskilte overvågningsordninger.

Vurdering

Da der som beskrevet i de foregående punkter i miljøkonsekvensrapporten ikke vurderes at kunne forekomme væsentlige skadelige virkninger på det omkringliggende miljø, når husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet, vurderes der ikke behov for at opstille en egentlig overvågningsordning.

Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af normale driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag samt opsætte vilkår for indgreb, såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

3.15 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (F4, F5d)

Risikoen ved MRSA, antibiotikaresistens eller smitsomme husdyrsygdomme håndteres af generelle veterinærregler i Fødevarestyrelsens regi. Fjerkræ kan smittes med fugleinfluenza. I Danmark er der hidtil ikke konstateret smitte med fugleinfluenza fra fugle til mennesker¹³.

Vurdering

Det vurderes, at der ikke er nogen særlige forhold på det kommende husdyrbrug eller beliggenheden i forhold til naboer der gør, at der i forbindelse med miljøgodkendelsen skal stilles særlige vilkår i forhold til menneskers sundhed.

Det vurderes endvidere, at husdyrbruget med dets beliggenhed i forhold til omgivelserne, ikke vil kunne påvirke befolkningen og menneskers sundhed, heller ikke i forhold til samspil med de øvrige faktorer jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4 stk. 8 (se punkt 3). Potentielt kunne befolkningen og menneskers sundhed blive påvirket af næringsstoffer eller kemikalier, der siver ned i grundvandet og forurener dette. Med husdyrbrugets planlagte indretning og drift vurderes det, at der er meget begrænset risiko for, at dette kan ske.

3.16 Kumulative og grænseoverskridende indvirkninger (B10, E1b, F5e)

Der kommer knap 19 km i fugleflugt fra husdyrbruget til den dansk-tyske grænse (grænsen i Flensborg Fjord).

Kumulation i forhold til ammoniakdeposition og natur er beskrevet under punkt 3.5.

I forhold til kumulation med andre husdyrbrug og øvrige forureningsparametre og gener som beskrevet i kapitel 3, er det nærmeste større husdyrbrug et sohold på Hellesøvej 20 ca. 440 m nord for de nye stalde på Hellesøvej 15.

Der er redegjort for produktionsmæssig sammenhæng under punkt 3.3.

Vurdering

Med ca. 19 km til den dansk-tyske grænse kan der ikke forekomme grænseoverskridende effekter.

¹³ <https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsleksikon/a/aviaer-influenza>

Pga. afstanden fra husdyrbruget på Hellesøvej 15 til andre husdyrbrug vurderes det, at der ikke vil kunne opstå kumulation i forhold til lugt, støj, rystelser, vibrationer, støv, lys, skadedyr eller transporter.

Det vurderes endvidere, at der ikke kan være andre eksisterende eller godkendte projekter i området, som husdyrbruget vil kunne kumulere med, som fx biogasanlæg eller godkendte men endnu ikke etablerede udvidelser af husdyrbrug eller nye husdyrbrug eller lignende.

3.17 Alternative løsninger og 0-alternativet (E1d, F2, F3)

Der har været drøftet alternativ placering af de 2 nye stalde samt alternativ placering af varmevekslerne. Pga. jordtilliggende til ejendommen og kravet om tilknytning til eksisterende bygninger, er der begrænsede muligheder for at placere staldene anderledes. Det har været drøftet om staldene skulle placeres øst-vest i stedet for nord-syd som ansøgt. Dette er fravalgt, idet det vil blive problematisk i forhold til at overholde afstandskrav til naboskel og stuehus, samt at få nok plads til kørearealerne ud for gavlene. Endvidere vurderes det, at det landskabeligt vil være bedre med en nord-syd placering som ansøgt, da staldene vil blive gravet delvis ind i terrænet, og dermed ikke fremstå så synligt for omgivelserne.

0-alternativet er, at de nye stalde på Hellesøvej 15 ikke etableres.

Vurdering

Det vurderes, at ovenstående vurdering i forhold til alternativer og 0-alternativ er tilstrækkelig til at leve op til lovgivningens krav til en sådan vurdering. Det vurderes endvidere, at det nye staldanlæg sammen med de eksisterende bygninger vil opfattes som en samlet enhed.

3.18 Erhvervsmæssig nødvendighed

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning til Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal kommunen ved opførelse af ny bebyggelse vurdere, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugs-ejendom. Hellesøvej 15 er noteret med landbrugspligt.

Miljøstyrelsen skriver i deres vejledning, at det er deres vurdering, at byggeri til brug for husdyrbrug i langt de fleste tilfælde vil være erhvervsmæssigt nødvendigt, bl.a. fordi landmanden som udgangspunkt ikke har interesse i at opføre byggeri, der ikke er nødvendigt for driften af husdyrbruget, men at det er et krav, at der foretages en konkret vurdering af den erhvervsmæssige nødvendighed. Selv hvis kommunen skulle vurdere, at der ikke er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, betyder det ikke i sig selv, at byggeriet ikke kan godkendes. Eventuelt skal kommunen fastsætte yderligere vilkår til varetagelse af landskabshensyn, hvis det vurderes, at der er tale om byggeri af industrilignende karakter.

Ønsket om at etablere 2 nye stalde til slagtekyllinger skyldes, at der er efterspørgsel på kyllinger på markedet. Nørreskov Landbrug I/S er stiftet mellem en erfaren landmand og en yngre landmand, som led i opstart af en selvstændig landbrugsbedrift.

Endvidere ønsker ansøgere at bidrage til at skabe nye arbejdspladser i erhvervet og følgeerhvervet.

Vurdering

Det vurderes, at byggeriet ikke vil fremstå industrilignende, da størrelsen af kyllingestaldene er en typisk størrelse, og at der ikke kommer til at være andre større anlæg på ejendommen i form af maskinhuse, større kornsiloer eller andet. De nye stalde og fodersiloer, der godkendes i forbindelse med denne ansøgning, er nødvendige for at kunne producere kyllingerne samt for at sikre optimal opbevaring, kvalitet og kapacitet for foder til dyrene. De nye stalde og fodersiloer vurderes derfor at være erhvervsmæssigt nødvendige.

4. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C)

Husdyrbruget bliver et IE-brug med mere end 40.000 stipladser til slagtekyllinger.

4.1 Ophør af IE-husdyrbruget (C1)

Hvis ansøger senere ophører med husdyrproduktion på Hellesøvej 15, er det enten fordi staldanlægget sælges, eller at husdyrproduktionen nedlægges helt. Hvis husdyrbruget ophører helt, vil stalde og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald bortskaffes iht. kommunens affaldsregulativ.

4.2 BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)

4.2.1 BAT råvarer (C2)

Med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.) vil der ikke blive benyttet mere, end der er behov for. Ansøger vil bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt.

Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal IE-husdyrbrug for at reducere kvælstofudskillelsen enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof, der udskilles og er tilladt i henhold til forordningen om fodertilsætningsstoffer¹⁴. En god aminosyrebalance og lavt indhold af råprotein kan opnås ved at kombinere fodermidler, hvor aminosyreprofilen supplerer hinanden og/eller ved at tilsætte frie essentielle aminosyrer til foder med et lavt indhold af råprotein. Der må også benyttes en kombination af de nævnte teknikker.

For at reducere fosforudskillelsen skal der anvendes enten fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsætningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase) og er tilladt forordningen om fodertilsætningsstoffer, eller letfordøjeligt uorganisk fosfat som f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder. Der må også benyttes en kombination af de nævnte teknikker.

Det forventes, at der vil blive tørfodret med 4 tørfoderblandinger. Blandingerne vil blive tilpasset dyrenes behov i de forskellige udviklingsstadier og sammensættes med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein. Alle blandinger vil blive indkøbte færdigblandinger. Ved at anvende fasefodring er der mulighed for en optimal udnyttelse af foderets næringsstoffer, hvorved mængden af uudnyttede næringsstoffer mindskes. På baggrund af dette sikres det, at mængden af ammoniak og udskilt kvælstof og fosfor i gødning og urin holdes på så lavt et niveau som muligt, uden at det går ud over dyrenes tilvækst. Foderet forventes tilsat fytase.

Foderforbruget til maks. 1.050.000 kyllinger til ca. 41-42 dage anslås til ca. maks. 4.600 ton foder (normtal 2025).

Vandforbruget er beskrevet i afsnit 4.2.3.

¹⁴ EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer

Vurdering

Med fasefodring med blandinger med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein samt tilsætning af fytase vurderes husdyrbruget at leve op til BAT for fodring.

4.2.2 Energiforbrug (B8, F1c,) og BAT-energi (C2)

Der vil blive anvendt el til ventilation, belysning, foderanlæg, varmevekslere og øvrige elektriske maskiner.

Opvarmning af stalde vil primært ske med genvundet varme fra varmevekslerne, idet varmen fra afgangsluften vil blive benyttet til at opvarme frisk udeluft i forbindelse med ventilationen. Herudover vil der blive suppleret med varme fra oliefyr i meget kolde perioder samt som nødopvarmning. Staldene bliver isolerede. Eventuelt vil opvarmningen blive suppleret med en varmepumpe.

Hvis der etableres solceller på staldtagene, vil husdyrbruget kunne producere elektricitet og dermed reducere forbruget af indkøbt el.

Belysningen i staldene vil blive etableret med LED-rør eller anden lavenergibelysning.

Der kommer temperaturstyring og alarmer mv. på ventilationsanlæggene i staldene. Der vil blive foretaget jævnligt inspektion, og ventilatorer vil blive rengjort rutinemæssigt. Rengøring af ventilationsanlæggene reducerer modstanden, og mindsker dermed elforbruget.

Det er ikke besluttet, hvilket ventilationssystem, der vil blive valgt til staldene. Der vil dog blive valgt et system med lavenergiventilatorer og energibesparende styring, og der vil endvidere komme varmevekslere i forbindelse med staldene.

Lyset i staldene vil være tændt, så dyrene har lys i overensstemmelse med dyrevelfærdskravene. Lyset vil blive automatisk styret.

Husdyrbrugets forventede energiforbrug fremgår af nedenstående tabel.

Type	Skønnet forbrug i ansøgt drift
El	ca. 200.000 kWh*
Fyringsolie	ca. 10.000 l

Tabel 11: Energiforbrug

* Hvor meget der skal købes, afhænger af om der etableres solcelleanlæg og/eller om alt elektricitet sælges.

Der vil blive modtaget månedsvise forbrugsoplysninger fra elselskabet og forbruget vil blive opgjort årligt i forbindelse med regnskabet.

Vurdering

Forbrug af energi kan påvirke klimaet negativt, men man kan ikke drive et moderne husdyrbrug uden at benytte energi.

Med isolerede stalde, lavenergiventilation og lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation, vurderes det, at der samlet set vil blive anvendt BAT i forhold til energi (BAT-konklusion 1.6).

4.2.3 Vandressourcen og vandforbrug (B8) samt BAT-vand (C2)

Husdyrbruget kommer til at ligge inden for områder med drikkevandsinteresser (ikke særlige drikkevandsinteresser) men uden for indvindingsoplande, nitratfølsomme og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder samt indsatsplaner.

Vand vil primært blive benyttet til drikkevand til dyr, højtryksskøling af dyr, vask af stalde med højtryksrensere samt sanitære forhold. Husdyrbruget forventes forsynet med vand fra Holm vandværk

Der kommer drikkevandssystem i form af drikkenipler til kyllingerne. Der vil ske daglig inspektion af drikkevandssystemet for lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.

Type	Skønnet forbrug i ansøgt drift
Drikkevand, vaskevand mv. i stalde	maks. 8.000 m ³
Forbrug i stuehus	ca. 150 m ³

Tabel 12: Skønnet vandforbrug

Da godkendelsen er til fri produktion på produktionsarealerne, bør der ikke stilles vilkår om maksimalt vandforbrug.

Der vil blive etableret vandalarm i forbindelse med staldene. En vandalarm fungerer på den måde, at der går en alarm, hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde, som alarmen er indstillet til.

Da staldene, rørledninger og beholdere til vaskevand bliver etableret tætte, vil der ikke være risiko for udsivning til grundvand eller overfladevand.

Vurdering

Samlet set vurderes det, at husdyrbrugets vandforbrug ikke vil blive højere end nødvendigt for kyllingeproduktionen.

I forhold til BAT-konklusionen (1.4) vurderes det, at der vil blive anvendt BAT i forhold til effektiv vandudnyttelse, når der sker daglig overvågning af drikkevandssystemerne i staldene og øjeblikkelig igangsætning af reparation ved lækage, der vil blive anvendt højtryksrensere ved vask samt der kommer vandbesparende drikkevandssystem (drikkenipler).

På baggrund af ovenstående, vurderes det, at husdyrbruget ikke vil få væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af grundvand eller overfladevand.

4.2.4 Management og forholdet til BAT-konklusionen (C2)

Da husdyrbruget vil få mere end 40.000 stipladser til slagtekyllinger, bliver husdyrbruget omfattet af BAT-konklusionen for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. BAT-konklusionen er delvis implementeret i dansk lovgivning i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Herunder er en kort redegørelse for husdyrbrugets anvendelse af BAT i forhold til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og slagtesvin. Tallene i parenteserne herefter henviser til BAT-konklusionerne.

Den generelle danske miljølovgivning, som gælder for alle husdyrbrug, og beskyttelsesniveauerne som skal overholdes i forbindelse med en godkendelse efter Husdyrbrugloven, sikrer, at der leves op til BAT. IE-husdyrbrug skal have et miljøledelsessystem (1.1) samt en beredskabsplan (1.2). Dokumentation for miljøledelsessystemet skal årligt fremsendes til kommunen, medmindre kommunen det pågældende år har været på tilsyn på husdyrbruget.

Godt landmandskab (1.2) sikres bl.a. gennem en ajourført beredskabsplan og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg. Der vil blive udarbejdet en beredskabsplan for husdyrbruget, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og husdyrgødning, brand mv. er beskrevet. Beredskabsplanen vil blive gennemgået årligt og opdateret, når der sker ændringer. IE-husdyrbrug skal årligt fremsende dokumentation for gennemførte kontroller til kommunen, medmindre kommunen det pågældende år har været på tilsyn på husdyrbruget.

Husdyrbruget vil udarbejde oplæringsmateriale, som sikrer oplæring af personale i relevant miljølovgivning, planlægning af aktiviteter, beredskabsplanlægning- og styring, reparation og vedligeholdelse af udstyr. Endvidere vil husdyrbruget udarbejde en plan for kontrol, reparation og vedligeholdelse af husdyrbruget. Planen vil indeholde krav til regelmæssig kontrol af nedenstående anlæg (såfremt de enkelte anlæg findes på husdyrbruget):

- gyllebeholder (minimum årlig kontrol for tegn på skader, nedbrydning eller utætheder)
- gyllepumper, -miksere, -separatorer og spredere
- forsyningssystemer til vand og foder
- varme-, køle- og ventilationssystemer samt temperaturfølere, herunder optimering og optimeret styring heraf
- siloer og transportudstyr (f.eks. ventiler og rør)
- luftrensningssystemer (f.eks. ved regelmæssige inspektioner) (ikke aktuelt)
- udstyr til drikkevand, herunder skal behovet for regelmæssig indstilling vurderes og frekvensen for løbende indstilling i så fald fastsættes i planen
- maskiner til udbringning af husdyrgødning samt doseringsmekanisme- eller dysse, som begge skal være i god stand

Hvis kontrol afdækker behov for reparation eller anden vedligeholdelse, vil dette blive iværksat med det samme.

Ernæringsmæssig styring (1.3) vil ske gennem fodring med blandinger, der sammensættes med en god aminosyrebalance med et reduceret indhold af råprotein samt tilsætning af fytase. Fodring er beskrevet nærmere i punkt 4.21.

Det antages, at Miljøstyrelsen gennem fastsættelsen af BAT for ammoniakemission og udbringningsreglerne om N- og P-lofter har forholdt sig til de angivne kvælstof- og fosforudskillelser, der fremgår af BAT-konklusionen. IE-husdyrbrug skal årligt fremsende dokumentation for overholdelse af fodringskrav til kommunen, medmindre kommunen det pågældende år har været på tilsyn på husdyrbruget.

Minimering af emissioner fra spildevand (1.5) vil blive sikret bl.a. ved at vaskevand og sanitært spildevand vil blive håndteret i lukkede systemer med rørledninger til opsamlingsbeholder. Endvidere vil der blive benyttet højtryksrensere ved rengøring, og der kommer vandbesparende drikkevandssystemer i staldene. Der vil ikke blive tilledt regnvand til beholderen med vaskevand.

Af de oplistede teknikker til reduktion af lugtemission vil husdyrbruget benytte, at strøelsen holdes tør under aerobe forhold (brug af varmeveksler) (1.9).

Med husdyrbrugets indretning kommer der ikke markante støjkloder, som vil kunne genere naboerne. De primære støjkloder bliver ventilation, transport og indblæsning af foder i fodersiloer. Kommer der problemer med støj, vil der blive udarbejdet en støjhandlingsplan (1.7). Med det ansøgte og afstanden til nabobeboelser, vurderes der ikke behov for at udarbejde en støjhandlingsplan på nuværende tidspunkt.

Forebyggelse af emission til jord og vand vil ske gennem direkte transport af dybstrøelse fra stald til biogas-anlæg. Afgasset biomasse vil blive opbevaret i stabile og tætte gyllebeholdere på andre ejendomme. Disse gyllebeholdere vil være omfattet af gyllebeholderkontrolordningen (1.11).

Husdyrbruget har bortforpagtet alle markarealer og der kommer derfor hverken marksprøjte eller gyllevogn eller andet udbringningsudstyr i forbindelse med bedriften.

Beregning af ammoniakemissionen (1.14) fra produktionen sker gennem ansøgningen om miljøgodkendelse i Husdyrgodkendelse.dk. Beregningerne viser, at vil blive levet op til BAT i forhold til ammoniakemission.

Årligt vil den faktiske husdyrproduktion på husdyrbruget blive opgjort i forbindelsen med gødningsregnskabet. Ud fra disse oplysninger kan ammoniakemissionen beregnes ud fra normtal fra Institut for Husdyrvidenskab ved Aarhus Universitet. Normtallene beregnes og udgives årligt. N- og P-udskillelsen beregnes direkte i gødningsregnskabet (1.15).

Der vil ikke komme problemer med støv i forbindelse med håndteringen af foderet, idet foderet vil blive blæst direkte ind i fodersiloer og ledt ud i stalden gennem rørsystemer. Der vil ikke ske monitoring eller beregning af støvemissionen, idet udgifterne ved måling og beregning ikke vurderes at være rimelig i forhold til den meget lille støvemission fra staldene mv. (1.8). Der kommer højtrykskølingsanlæg i begge stalde.

Der vil minimum ske årlig registrering af vand-, el- og brændstofforbrug. Der vil blive registreres antal indsatte, døde og leverede dyr samt indkøbte foder mængder. Gødningsproduktionen vil blive beregnet i gødningsregnskabet og husdyrgødningen, der afsættes til biogasanlæg, vil endvidere blive indvejet ved biogasanlægget.

Ved brug af varmevekslere i forbindelse med staldene, vil udtørringen af dybstrøelsen blive øget, hvorved nedbrydningen af urinsyre til ammoniak vil blive forsinket. Endvidere vil dybstrøelse blive udmøget direkte til container, der med det samme vil blive kørt til biogasanlæg, hvor det hurtigst muligt vil kommes i reaktortanke med henblik på metanafgasning. Denne "teknik" er dog ikke nævnt i BAT-konklusionerne for opbevaring af fast husdyrgødning (1.10).

Der vil ikke komme til at ske forarbejdning af husdyrgødningen på selve husdyrbruget (1.12).

BAT i forhold til energi- (1.6) og vandforbrug (1.4) er beskrevet under punkt 4.2.2 og 4.2.3.

Vurdering

Ud fra ovenstående vurderes det, at husdyrbruget vil benytte BAT i forhold til management.

5. Oplysninger om konsulenten (A4)

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af Cand.scient. Ulla Refshammer Pallesen, Spiras, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i mere end 21 år. Først i den kommunale enhed Sønderborg Områdets Miljøcenter og senere som miljørådgiver i landboforeningen Spiras (tidligere LandboSyd).

6. Konklusion

Som beskrevet i denne rapport overholder husdyrbruget på Hellesøvej 15 beskyttelsesniveauerne for lugt og ammoniak.

Sammenfattende vurderes det, at den ansøgte miljøgodkendelse til etablering af staldanlæg og fodersiloer ikke vil medføre væsentlig direkte eller indirekte påvirkning af det omgivende miljø. Sønderborg Kommune kan ved fastsættelse af driftsvilkår for husdyrbruget fastholde husdyrbruget på de ansøgte tiltag, samt oprette vilkår for indgreb såfremt husdyrbruget mod forventning medfører forøgede gener for omgivelserne.

7. Referenceliste

1. Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. BEK nr. 520 af 01/05/2019
2. Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug BEK nr. 1089 af 16/10/2024
3. Bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning BEK nr. 2243 af 29/11/2021
4. <http://kort.plandata.dk/spatialmap?>
5. Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse LBK nr 927 af 28/06/2024
6. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2024/N2024_16.pdf
7. Danmarks Miljøundersøgelser Aarhus Universitet Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV <https://www2.dmu.dk/pub/fr635.pdf>
8. AARHUS UNIVERSITET DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI Videnskabelig rapport nr. 50 fra 2013 Overvågning af arter 2004-2011 <https://www2.dmu.dk/Pub/SR50.pdf>
9. <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>
10. <https://mst.dk/erhverv/groen-produktion-og-affald/landbrug-og-husdyrbrug/teknologilisten/staldindretning>
11. <https://bce.au.dk/forskning/faciliteter/forsoegsbiogasanlaeg/biogas-mke>
12. www.dmi.dk/vejarkiv
13. <https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsleksikon/a/aviaer-influenza>
14. EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 1831/2003 af 22. september 2003 om fodertilsætningsstoffer

8. Bilag

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Foreløbig ledningsplan

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Foreløbig ledningsplan

